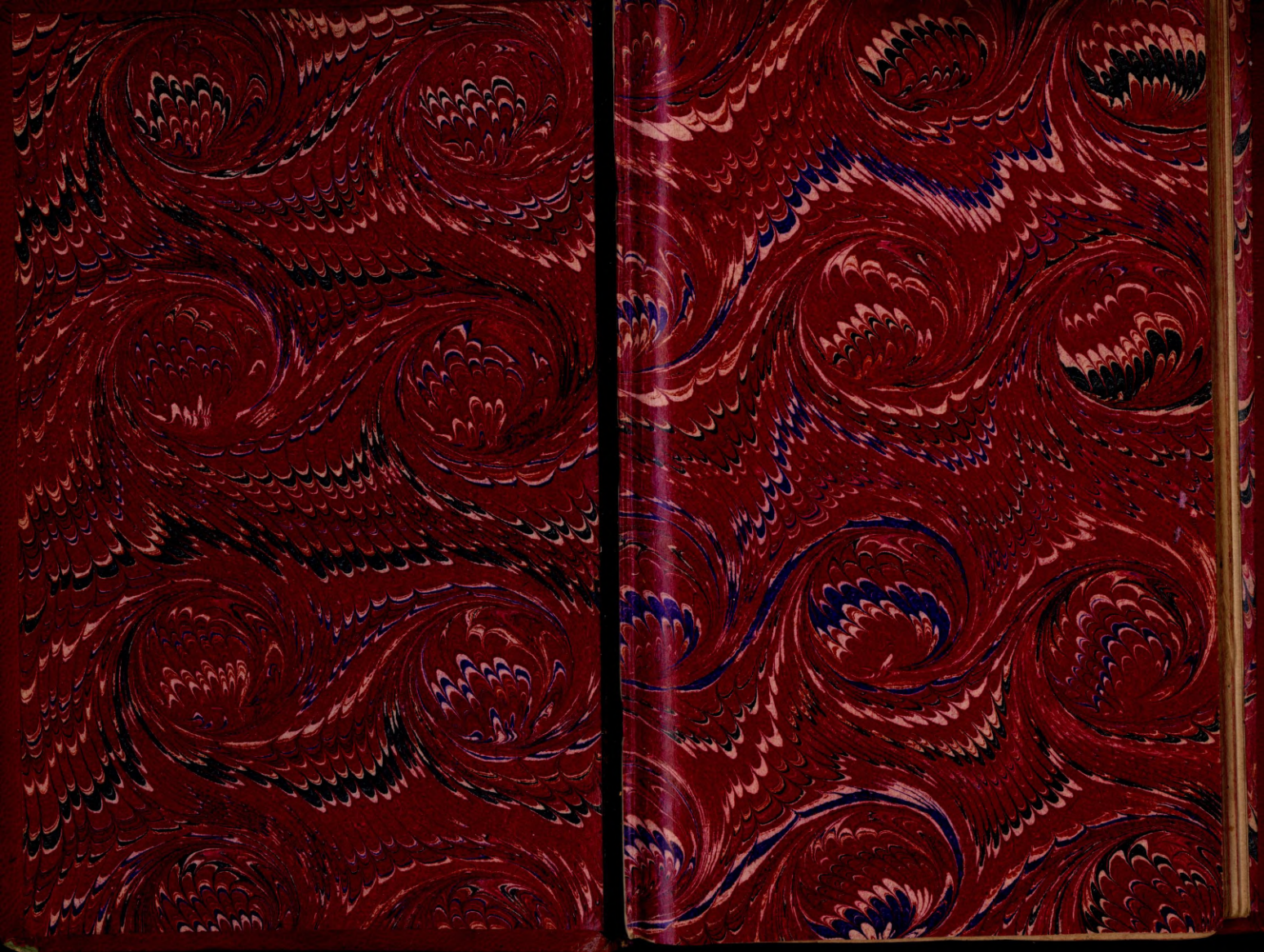

Weröczi F.
Lelki harcz

Kolosvaratt

1691

RMK. T. 02.
1409.
(holies)

LELKI HARCZ.

Avagy:

Olly Halotti Prédikáció rövid

T A N I T Á S,

Mellyben a Keresztyén Léleknek
Ellenségeivel való kemény tusakodása,
erre való fegyverei, baj- viadallyának
módgya, és végre minden Ellenkező-
in vehetendő igaz győzedelme,
szem eleibe adatik.

*Mellyet Sáros-Patakon, 1696 esztendőben
prédikáltam*

W E R Ö C Z I F E R E N C Z.

*Mostan pedig újobban, némelly kegyes Lel-
kek kívánságára ki-nyomatott*

K O L O S V A R A T T,

V E R E S - E G Y H A Z I I S T V A N. 1691.

LELKI HARCZ.

T E X T U S.

Jelen. 2. vers II.

*A ki győzedelmes leszén, semmiképpen
meg nem sértetik a' második baláltul.*

EZ Világi hatalmas Fejedelmek,
Urak, Királyok, többi között három
helyeket tartanak. Edgyik, örömnék
és nyúgodalomnak helye: minéműek
a' fényes paloták, kikben esnek, isnek; és az
ágyas-házak, kikben szabadon nyúgoznak.
Málik, a' siralomnak és bánkodásnak helye;
minéműek a' tömlöczök, fogházak, kalitkák;
kikben a' gonosztévő emberek nyomorognak.
Harmadik, a' gyakorlásnak helye; minéműek
a' sík-mezők, hol a' vitézek öklelésekkor tanul-
nak, és szüntelen ellenlégekkel harczolnak.
A' mennyei Felséges Királynak is három helyei
vannak. Edgyik, az örökké-való örömnék he-
lye; minémű a' Mennysorság, körül Idvezitő
Uruunk azt mondá: *Mondom néktek, hogy sokan Máth. 8.
el-jönek Napkeletről és Napnyugatról, a' kik le- vers II.
telepednek Abrahámmal, Isákkal, és Jákóbbal a'
Mennysorságban. Ismét: Ne somorkodgyatok;
az én Atyámnak házában sok lakó hajlékok van- Ján. 14.
nak. Ismét: Atyám, azt akarom, hogy a' kéket és 17.
énnékem adtál, ott légyenek ők is az hol én vagyok;
badd látsák az én dicsőségemet. Málik belly,
az örök-*

M. N. MŰZÉUM KÖNYVTÁRA
II. Nyomt. MS. vedéknapló
1398 év 216. sz.

LELKI HARCZ.

Máth. 22. az örökké-való siralomnak helye; minémű a' ferét Pokol, kit Idvezitőnk külső företcségnek nevez, az hol vagyon sirás, és fogoknak csikorgatása. Az harmadik, bizonyos idő szerint való gyakorlátnak helye; minémű e' világ, melyben két nagy féles Zászlót tűttek ki. Egy-egyik, a' Christusaak vérrel festett veres Zászlója, mely alatt az Isten szolgái vítézkednek. Másik, az ördögnek Pokol színű fekete Zászlója, ki alatt az hitetlenek harcolnak a' bűnőknek sok-féle fegyvereivel. Micsodák légyenek mind az három helyen, ihon egy egy szóval elő-mutattya Christus Urunk ez igékben mennyei bózat által, mikor azt mondgya: *A' ki győzedelmes lésem, &c.* Három helyekről szólának. Három dolog vagyon itt-is: Egy-egyik, *Victoria*, az Híveknek győzedelme; mert azt mondgya: *Qui vicerit*; *A' ki győzedelmeskedik*; Ez a' világban vagyon. Másik: *Mors secunda*; az istenteleneknek második halálak; Ez a' Pokolban vagyon. Harmadik: *Securitas*; az híveknek ábados bátorsága. Mert azt mondgya: *Non ledetur*; *Meg nem sérterik*; Ez, a' mennyországban vagyon és lésem. En hogy szómat rövidítsem, ottan az háromból csak kettőt csinálak, s' azt kérdem:

I. Kicsoda a' ki bődögül hal-meg?

Qui vicerit: *A' ki győzedelmes lésem.*

II. Micsoda követi a' bődög halált?

Nequaquā ledetur, &c. Semmiképpen meg nem sérterik, s' a't.

AZ

LELKI HARCZ.

AZ ELSŐRŰL.

Kicsoda a' ki bődögül hal-meg? Talám a' kik mindennap bibor és bárlonyban járnak? Nem: Mert azok közzül sokan Pokolból kiáltnak ama' fényes öltözetű Epulóval. Luk. 16.

Kicsoda a' ki bődögül hal-meg? Talám a' kiknek sok eftendőkre való el-tört javai vannak? Kik ezzel hizlallják nyomorított lelkeket: *En Luk. 12. lelkem! egyél, igyál, nyugodgyál?* Nem ezek: *&c. 19. és 20.* Mert efféléknek lelkeket meg-kéri a' Sátán.

Kicsoda a' ki bődögül hal-meg? Talám mind azok, kik a' Christust urallyák? Nem mind azok: Mert nem minden, a' ki azt mondgya a' Máth. 7. Christusnak, *URAM, URAM, mégjen-bé a' menyeknek orságába.* Hát kicsoda a' ki bődögül hal-meg? *Qui vicerit*; azt mondgya Idvezitőnk: *A' ki*, ugy mond, *győzedelmes lésem.* Az honnét igen directé, igyenessen és helyessen ki-jő imez közönséges

TANUSAG:

A' ki bődögül kíván meg-balni; annak, életében, sok ellenségekkel kell megharczolni; s' még penig azokat meg-is kell győzni.

Rakva e' Tanúságokra való erős bizonyságokkal a' Szent írás; En csak kettőt említek: mert két tanúk szájában meg-áll az igazság. Szent Pál a' Córinthusbélieknek így ír erről: *Avagy nem tudgyátok-é*, ugy mond, *hogy a' kik 1. Cor. 9. a' ezéban futnak, jóllehet minnyájan futnak; de &c. 24. csak edgy vésti-el a' jutalmat. Ugy fussatok, hogy a' jutalmat el-vehesétek.* Odább mégjen, s' azt mond.

A 3

LELKI HAR Cz.

mondgya: *En azért úgy futok, mint nem bizonytalanra: úgy harczolok, mint nem hiában vágván az eget.* Holott azt halljuk, hogy, sokan futnak mennyország felé; de csak azok érik-el, a' kik végig futnak. Sokan harczolnak; de csak az eget vágják, csak árnyékokkal vagdalkoznak: az-az, ha mit az időveltség dolgában jól kezdettenek-is; e' világiakkal ottan-ottan el-bontják, és minden munkájokat haszontalanná teszik. Ezen Apostol másutt ismét a' Timotheusnak azt írja: *Ha színtén tufakodik-ú, úgy mond, valaki; de meg nem koronáztatik, hanemha igazán tufakodik: az-az, hanemha tufakodásában végig meg-maradván, ellenfelein győzedelmes leszén.*

2. Tim.
2. 5.

Mi okáért kellesek pedig a' bódogúl meghalni igyekező embernek ellenféligivel tufakodni, és azokon győzedelmet venni; meg tessék, a' többi között, imez következendő bizonyos okokból.

I. OKA: Mert azt, hogy tufakodanunk kellyen, fogadásunk tartya.

Meg-esküszünk még keresztségünkben az imádandó tellyes Szent Háromság edgy Istennek méltóságos nagy nevére; és ugyan akkor, a' mennyei Isten, és a' Szent Agyalok előtt kezefeket-is állatunk, ugymint, keresit atyáinkat s' anyáinkat; hogy mi, életünk fogytáig, a' Király Christusnak fel-emelt Zászlója alatt akarunk minden erőnkkel vitézkedni, és az ő hűségében áthatatossan végig megmaradni. Mert,

szeged-

LELKI HAR Cz.

szerelmestem, vallyon s' mit téssen a' mi Keresztyén nevünk? Nem egyebet bizonyára, hanem hogy mindnyájan Christus vitézivé lőtünk, és magunkat az ő Szent szolgálattárára köteleztük. Mire képest mondassunk pedig Christus vitézinek; én ennek, többi között, három okait látom. (1) *Ratione Conscriptiois*: a' bé-iratásra nézve. Mert miképpen a' vitézek jó-eleve bé-iratnak az ő Kapitányoknak Zászlójok alá; és így, a' több felekezet között ki-válastarnak: Ekképpen a' mennyei Ur minket, kik immár ő hivei vagyunk, jó-eleve, az-az, még örök időknél előtte ki-válastott a' meg-vettetteknek gyülekezetekből: és bizonyos időknél a' mi anyáinknak méhekből e' világra juttatván, bé is irt bennünket a' mi egygetlen edgy igaz Lelki Hadnagyunknak az Ur Jéhus Christusnak vérrel festett Zászlója alá; ki-nek erős bizonyossága a' mi Keresztségünk: melly semmi nem egyéb, azt mondgya Izent Péter, hanem, *Stipulatio bonae Conscientiae apud Deum*: a' mi jó Lelki-isméretünknek mint-egy kéz-bé-adása az Istennél. Erről a' bé-iratásról, erről a' mi el-válastatásunkról emlékezik nagy hála-adással a' Szent Pál Apostol, mikor azt mondgya: *Aldott légyen, úgy mond, az Isten, a' mi Urunk Jéhus Christusnak Atyja, ki meg áldott minket minden lelki áldásokkal mennyégben a' Christusban: miképpen el-válastott minket ő benne, minek előtte e' világnak fundamentomi fel-vettetésének: hogy lennénk az ő tekinteti előtt Szentek és*

1. Pét. 3.

Eph. 1.
3. 3. 4.

Esa. 44.
§. 2.

fegyhetetlenek a' beretet által. Sőt ugyan ómagais így áll effelől az Isten az Esaiásnál, mondván: *Ne fély én sólgám Jákób, ne fély én szerelmese, kit én választottam.* (2.) Mondatunk Christus vitézinek, *Ratione Experientia*, a' próbálásra nézve. Mert miképpen nem elég az, hogy csak bé-irásék valaki a' Zászló alá; hanem próbálni-is kell, vinni-is kell, ha vitéznek akar bivattatni: mivel a' *Vitéz* annyit télsen, mint, *Vit ez*; Es ha nem vitt, nem-is vitéz: Így minékünk-is nem elég, hogy csak bé-irásuk magunkat a' Christusnak Zászlója alá, és csak fel-vegyük az hó pénzt, az Istennek lelki s' testi jó-téteményit; hanem vinnünk is kell mind azokkal az ellenfegeckel, kik a' mi Istenünk ellen tuskodnak. Erre inti szent Pál az

1 Tim. 6. §. 11, 12. *ő lelki kedves fiát a' Timotheust: Te pedig, úgy mond, Istennek embere, az igaz hit által való nemes harczot harczold-meg, ragaszkodván az örök élethez, melyre bivattattál is, és nemes vállalás-tétellel sok bizonyosságok előtt vallást-is tőttél.* (3.) Hogy immár többet ne említsek: Mondatunk Christus vitézinek, *Ratione Perseverantia*; a' végiglen való meg-maradásra nézve. Mert miképpen a' jó vitéz emberhez nem illik az, hogy egyszer, kétfzer próbállyon, és az után hátra álllyon: Így mi hozzánk lelki vitézekhez nem illik az, hogy csak ideig tuskodgyunk a' mi lelki ellenséginkkel; hanem a' kívántatik, hogy a' tuskodásban áthatatosak legyünk,

gyünk, és abban végig meg-is álllyunk. A' ki- Jelen. 2.
nek füle vagyon az hallásra, halya-meg, mit mond §. 17.
erre a' Sz. Lélek: *A' győzedelmesnek, úgy mond, enni adok amaz el-rejtett Mennában.* Ugyan ott, a' mi Királyunk az Ur Christus, ísmét azt mond. gya: *A' ki diadalmas leszén, mindennekkel birni fog; én annak Istene leszek; ő pedig én siam leszen.*

II. OKA: Miért kellesték a' bődögül meghalni igyekező embernek tellyes életében tuskodni, és minden lelki ellenségén diadalmat venni, ez légyen: Mert miholt a' Christusnak czimerét az Evangéliomi igaz tudományt lelkünkre fel-vőttük: miholt a' keresztyéni igaz vallást követni kezdetünk: miholt a' mi Istenünknek seregében esküdtünk; Ottan mindgyárt a' Pokolnak ajtai meg-nyitak; és a' mi idvességünket somjuhozó lelki ellenségink ellenünk táborba állván, meg-engesztelhetlenképpen a' mi veszedelmünkre igyekezni kezdetek; hogy, avagy ísmét el-szakassanak a' mi Istenünktől, és a' magok szolgálattára kötelezenek; avagy tellyességgel röggé, porrá tegyenek, és el-vesessenek. Kell-e példa! Abeltlenki nem bántá, míg az Isten szolgálattára nem adá magát; De miholt kedves áldozattal kezdé áldozni az Urnak, ottan mindgyárt rajta lőn a' Sátán, fel-indítá a' Caint, és megöleté véle őtet. Moyses nagy világi gyönyörűségben éle mind addig, míg a' Pharahó Király leányának fiának hivattaték; De miholt az Isten népéhez adá magát, ottan mindgyárt rajta lőn

Teremt.
4.

Ki-jöv. 2.

Ki jöv. r.

2. Cor.
11. és 12.

a' Sátán, és fel-indítá Pharabót, hogy halálra keresné őtet. Az Izrael népe, valameddig az Egyiptomi bálvány istennek szolgál, békefegyben űlt a' fazék húfok mellett, és szabadosan élte a' földnek gyümölcset; De mihelt az igaz Isteni szolgálatra kezdte igyekezni, ottan mindgyárt rajta lón a' Sátán, és fel-indítá a' Királyt, hogy szokatlan erős szolgáltatással kegyetlenkednék rajtok. Szent Pál, ki az előt Saulus vala, míg ellensége lón a' Christusnak, míg üldözté az Isten hiveit, nem véte néki semmit a' lelki ellenség; De mihelt meg-tére, mihelt az Evangyéliomi tudományt hirdetni kezdé, ottan mindgyárt rajta lón a' Sátán, és fel-indítá az irigységnek álnok fiait a' Sidókat, hogy őtet igaz vallásáért néha megostoroznák, néha meg-seprűznék, néha tömlöczre vetnék, néha meg-kőveznék, néha edgy s' néha masfele kinzással vesztenék s' füllyesztenék. Sőt ezekkel sem elégedvén a' gonosz őrdög, angyalit reá bocsátotta, testét hegyes ősztonnel ősztondztette, és őtet arczul csapdostatta, verette: az-az, (a' mint én ezt magyarázom,) mind testi s' mind lelki keserves kifizetésekkel faggatta őtet, mellyek az hegyes ősztonnél és az arczul csapdosásnál-is nehezebben estének. De mit szólok a' Szentekről? Mit emlekezem a' bűnös emberekről? Nem nagy csuda, hogy a' Sátán ezeket a' gyenge edényeket meg-kifizertette; hanem az a' nagy csuda, az a' csudáknak csudája, hogy ez a' semtelen kifizető, ez az orczátlan

czátlan őrdög, még magának sem kedvezett, semmit levezítő Urunknak, ezt-is megpróbálta, ezt-is meg-kifizertette. Mert mihelt Urunk is meg-kerefszelkedék, mihelt az Evangyéliomnak prédikálásához kezdé magát készíteni, ottan mindgyárt rajta lón a' Sátán, egygyik helyről a' másikra hurczolá, a' püftából a' templomra, a' templomról a' magas hegynek tetjére vivé: Először kétségben esétre, Istentől való el-szakadásra kifizette az éhséggel: Az után maga kifizetésére kinszergeté az Istennek igiretivel: Végre bálványozásra, a' maga imádására ősztondzté, e' világi dicsőségnek murogatásával. Oh semtelen, vakmerő, álnok, csalárd őrdög! hany fejed, s' hogy mérted megpróbálni, hogy Teremtőd kifizetened e' rettenetes vétkeiddel? De oh inkább, oh minden békefegynek drága tüköze! Oh minden irgalmaságnak ki-forró kút-feje Ur Jésus Christus! ki mind ezeket a' szörnyű kifizeteket őrdömet fel-vötted; csak hogy minket a' kétségbe eséstől, a' módatlan bizakodástól, és az őrdögnek kemény szolgálattjától meg-menthetnél.

Summa: Azon vannak a' mi lelkünk ellenségei, hogy, vagy edgy, vagy más úton meg-ejtsenek: és a' bűnnek köteleivel, mint megannyi rab-síjakkal, bennünket megkötözvén, a' pokolnak tömlöczére vigyenek.

I. HASZNA: Jaj azért a' testi bátorságban-élő embereknek, kik csak az üres hivelyeit viselik a' lelki fegyvereknek, csak a' püfta nevét

hor.

LELKI HAR CZ.

Rom. 13.
12, 13.

Kijö. 32.

Sólt. 119.
136.

bordozzák a' lelki vívősegek! Mintha semmi ellenfelek ingyen sem volna, nagy bátran mind két fülökre s' szemekre egyaránt alusznak: egész életeknek jobb részét a' letérségnek cselekedetiben töltik: tobzódásokban, rébségegekben, ágyas-házbeli bujálkodásokban, és minden mértékletlenségekben élven, csak a' testet rálállják az ő kívánságiban: és ezeknek, seginy lelkekre, igen kicsiny, avagy tellyességgel semmi gondgyok nincsen. Moyses mikor alá hozá az Urnak Törvényes tábláit a' sinai hegyről, és a' táborhoz közelite, nagy kiáltást hall; de nem győzedelmeknek, sem nem meggyőzetteknak kiáltását; hanem, éneklésnek, sípolásnak zengő savát: Mert az egész Izrael népe, a' jó lakás után, az arany borju előtt nagy vígan tánczol vala, mintha semmi ellenfeg elörtök nem volna. Istennek embere oh te szent Moyses! vallyon s' ha mostan le-jöhetnél a' Sinai hegyről, ha mostan az Izraelnek táborához, a' kerésztyénségnek palástyában járó emberekhez közelitenél, micsoda kiáltást hallanál? bizony azt itélem, nem viadalhoz illendő kiáltásokat sok helyen: nem győzedelmeknek, sem nem meggyőzetteknak kiáltásokat sok helyen; hanem, sípolóknak, tánczóknak, és minden testi bátorságban élőknek szavait hallhatnád sok helyen. Mint a' bő vizeknek folyási, úgy áradtak a' könyhullatások, úgy származtak a' keserves siránkozások Dávid Királynak szemeiből, midőn látta, hogy az emberek

LELKI HAR CZ.

meg nem őrzik az Istennek parancsolatját. Oh Istennek fiúve berint való embere Dávid Király! s' hát ha most látnád az embereknek bátorságát? s' hát ha most tudnád, melly kicsiny bőszi vagyon az Isten törvényének a' földön, mit nem cselekednél? Mert mindnyájan kívánnak ugyan az igazaknak halálával meg-balni, Száml. mint a' Bálám Próphéra; De nem akarják az igazaknak életet követni. Sokan mondgyák: Vallyon s' kicsoda mivelheti azt, hogy valaha Sólt. 4. jót lássunk? de kevesse keresik az Ur orczáját. Sokan kívánnák az életet, sokan akarnak látni jó napokat; de nem tilták meg nyelveket a' gonolztul, és az ő ajakokat, hogy ne szölylanak álnokságot. Nem távoznak-el a' gonoltságtul, hogy cselekednének jót: nem keresik a' békességet, hogy követnék azt. Sokan kívánnák a' coronát; de kevesse akarnak futni a' célban: mindnyájan kívánnák a' győzedelmet; de nem akarnak harcolni. Edgy szóval: Edgy tele állat-is szereti az halat; de restelli az halászatot. Harcollyatokat tehat: wert külfömben győzedelmeknek nem lehetnek. Tufakodgyatokat tehat: mert külfömben a' coronát el nem vehetitek.

ELLENVETES: De miért tufakodnám? Istennek halá, nekem az őrdögöl semmi bántásom, semmi kiserterem nincsen: holott olly erős hitet, olly jó lelki ismérteket adott énnékem az Isten, hogy a' Sátán kiserteretnek ereje én rajtam nem lehet. Mert ha külfömben volna; kétség nélkül

LELKI HAR Cz.

nélkül valaha meg-érzeném, és eszembe venném. De én soha nem érzek affélet: sőt azt sem tudom, micsoda a' Sátán kifirteti. Csudálomis inkább, hogy némelly embert annyira farkal és ostromol az ördög. Ugy itélem, hogy afféle ember, alattomban-való nagy gonofzságot cselekedett, s-a' miatt furdallja a' lelki-isméret.

FELELET: Oh szegény nyavalyás ember, a' ki így biztatod temagadat! Bezzeg bődögtalan ember vagy; ha soha a' Sátánnak kifirtetit nem érzetted; annál inkább, ha azt sem tudod, micsoda légyen a' kifirtet. Nem tudod-e mit mond az Istennek Leke a' szent Jak. 1. kab által? Bódog ember, úgy mond, a' ki kifirtetit szenyved: mert, minekutánna meg-próbáltatik, el-vészti az életnek koronáját, melyet igért az Ur az ötet szeretőknek. Hát te nem vagy bódog? Hát te nem vészted-el az életnek koronáját, ha azt sem tudod micsoda a' kifirtet? Mert, nem vólt soha, nincsen, és soha nem-is léfzen az újjá-születtetett emberek között csak edgyis olly, ki a' Sátánnak valamelly kifirtetit nem szenyvedte volna; ha egyéb aránt nem-is, avagy csak a' test által. Hallhatfza mit mond Gal. 5. erről szent Pál! A' test, úgy mond, a' lélek ellen törekedik, a' lélek pedig a' test ellen; ezek egymással ellenkeznek, hogy azokat ne cselekedhesse a' melyeket akartok. Sőt ezen Szent ember, minek utánna újjá-születtetett volna, maga felől nagy panatolkodással azt mondgya: Látok, úgy

LELKI HAR Cz.

úgy mond, más törvényt az én tagaimban, mely Róm. 7. ellenkezik az én elmémnek törvényével, és engemet ugyan rabúl ad a' bűnnek törvényének, mely az én tagaimban vagyon. Melly miatt nagy keserveffen kiált, és így remékedik: Oh én szegény nyavalyás ember! Kicsoda szabadit-meg engemet az halálnak testéből? Látod-e minémű keserveffen érzette szent Pál, újjá-született ember lévén, a' testnek a' lélekkal való nagy tusakodását; melly semmi nem egyéb, hanem a' Sátánnak neminémű kifirteti; mert a' test az ördögnek igen nagy eszköze ebben, mint ide alább meg-értyük. Valaki azért ezt a' lelki tusakodást ottan-ottan nem érzed, tudd-meg bizennyal, hogy sokkal nyomorultabbúl vagy dolgoz, hogy sem azoknak, kiket te bődögtalanoknak alitasz az ő kifirtetekben. A' melly sebre reá esik a' fene, először azt érzéketlenné téfzi; az után, lassan-lassan az egész tagot (hanemha hamarvaló orvossággal értetik:) el-futtya, és a' testtől el-szakasztja. A' te lelkedben fene, az-az, olly halálos testi bátorság vagyon, melly miatt nem érezheted azt a' lelki tusakodást; és így, Tunc maximè impugnalis, cum te impugnari nescis; A' mint Hyeronimus mondotta: Akkor ostromoltatol te leg-erősebben, mikor az ostromot nem vészed eszedben. Ugyanis, akkor leg-vebedelmesebb az ellenség, mikor nem vesszük eszünkben annak közel vóltát; mert, Tela prævifa minus feriunt: Az elől meg-látott nyilak, nem annyira mérges nyilak. Tudd.

LELKI HAR CZ.

Tudd-meg azért, hogy à te békeféged, melyel dicsekedel, nem az hitnek erejéből, hanem csak a' testi bátorságbul származott, a' melly téged illy érzéketlenné tótt a' lelkiekben. Továbbá, annak se örüllj igen sokat, ha téged a' Sátán ugyan soha nem ostromol: mert,

Luk. 11. *Dam fortis armatus, &c.* Mikor az erős vitéz,
vers 21. az-az, a' Sátán örzi az ő palotáját; békefégedben vannak, tudniillik az ördöggel, mind azok, valakikkel ő bir. Mert nem azokat szokta vádolni, a' kik övéi; hanem, *Accusator fratrum, &c.* a' mi atyáinkfiainak a' Christus vitézinek vádolója ő: Azokat igyekezi éjjel'snapal bé-vádolni az Istennek. *Eos enim pulsare negligit, quos quieto jure possidere sentit*; à mint Gregorius mondotta: *Annak ördög nem zérgeti ajtaját, a' kit úgy bir, mint ő maga sajáttyát.* Soha a' Sátán, kőröm szakadás nélkül, nem engedi másnaak az övét. Ha azért tusakodást soha nem érzettél; ha az ördöggel békefégedes vóltál's vagy: tudd-meg, jaj bizonynyal tudd-meg, hogy még az ördögé vagy! Mikor a' rab a' tömlőczben vagyon: mikor keze, lába, dereka, erős lánczockal, csincséreckel, és kalodáckal kötözve vagyon; akkor bátran aluszik a' Tömlőcz-tartó: mert fenkitül sem félti rabját. De ha a' rab el-szalad a' láoczrul; ha ki-álta magát a' tömlőczbül: akkor fel-serken az őrző, utánna ered el-szalatt rabjának, meg-űzi, és el-érvén avagy viszfázá viszi, avagy ha bir véle meg-öli. Nem csuda, hogy sok ember-

LELKI HAR CZ.

ber ellen nem harczol a' Sátán: Mert a' megszokott bűnöknek köteleivel, à gonofzságnak lánczaival őket meg-kötözvén, à lelki vakságnak nehéz kalodájába veti, és az ő birtokának tömlőczében tartya. De, ha mikor efféle ember, az Isten igéje hallásának ereje által, ki kezd a' Sátán tömlőczébül szabadulni, ha mikor el-akarja a' bűnöknek lánczeit szaggatni, és az ördögöt el-akarja hagyni: egyátallýában csak lehetetlen dolog, hogy à Sátán akkor fel ne serkenyen, és az illetén emberrel ne tusakodgyék; hogy, avagy viszfázá vigye őtet; mint Pharabó akarja vala az Izraelitákat ilmet à ma-Kijöv. 14. ga szolgálatyára; vagy pedig elveszeffe, hogy ha ellene nem állánd à lelki vitézséggel.

II. HASZNA: Igen meg-lássa azért minden ember, miképpen adgya magát a' Christusnak Záfzolója alá; igen meg-lássa, miképpen vészifel a' földet, az Istennek jótéteményit; igen meg-lássa, miképpen jó-ki az ördögnek szövevényes pusztajárul à Christusnak fényes mezejére: Mert noha könnyű iga, de azért ugyan iga a' Christusnak vallása és tudománya. Itt pedig vesztég heverő ökörrrel nem szántanak hódat; Mert, *Qui non laborat, non manducet*: 2. Thess. A' ki nem munkálkodik, à ki nem vitézkedik, 3. 1. 10. annak még csak enni sem adnak a' Christus táborában. Ide valo a' bölcs Sirák tanátsa: *Fili, accedens ad servitutem Dei, &c.* Fiam, ha az Istennek szolgálatyára akarod magadat adni, ké-szítsd hozzá lelkedet a' kifirtetthez, Ide való Agof:

August. Agoston Doctornak-is ama' szép mondása: *Vi-*
 so. Solt. *ta nostra, in hac peregrinatione, non potest esse sine*
tentatione: quia profectus noster, fit per tenta-
tionem nostram; nec potest quis coronari, nisi vi-
cerit; nec potest vincere, nisi certaverit: A' mi
 életünk, míg e' világban bujdosunk, nem lehet
 kifirtet nélkül: mert a' mi jóban való öregbe-
 désünk, lében a' mi kifirtetünk által; nem-is
 koronáztathatik meg valaki, hanemha győze-
 delmes lében; győzedelmes penig nem lehet,
 hanemha tufakodik. Nem tréfa tehát a' keresz-
 tyéniség; nem ímmel ámmal jár az idvesség.
 Bizony nem lehet mindenkor lágy párnán
 nyugtok; nem lehet mindenkor csendes álla-
 pattyok a' Christus vitézinek: mert a' Christus
 Zászlóján, mind két felől, tövisből kötött koronás
 Czimer vagyon, ilyen *subscriptio*val: *Sub*
capite spinoso, non decent esse membra delicata: A'
 tövissel koronázott főhöz, nem illenek a' ked-
 vén tartott kinyes tagok.

Valakik azért a' Christusnak igaz vitézi va-
 gyunk, valakik meghalni bődögul kívánunk,
 Rom. 8. légyünk hasonlók az ő ábrázattához. Ve-
 7. 29. gyűnkkel az ő czimerét: kövessük életének pél-
 dáját, mellyet hagyott minékünk. S' micsoda
 a' Christus ábrázattya? Vitézség. Micsoda
 az ő czimere? Harcz, Tufakodás. Micsoda
 az ő életének példája? Kérd-meg ő-magát,
 s' meg-mondgya: *A' rókáknak barlangjok, a'*
 Máth. 8. *madaraknak fészkek vagyon; de az ember Fiának*
 7. 20. *annyi nyugodalmas helye nincsen, hol fejét lehajtsa.*

De

De hogy ugyan valójában értsük, miben
 állyon a' lelki vitézség; Jer nyúllyunk bőveb-
 ben tanuló dolgunkhoz, és vizsgállyuk, hán-
 nyuk vessük, tudakozzuk jól meg imez követ-
 kezendő három kérdéseket:

I. Kicsodák azok az ellenségek, kikkel mi-
 nekünk harczolnunk kell?

II. Micsodák a' fegyverek, mellyekkel ellen-
 séginken győzedelmet vennünk kell?

III. Micsoda a' mód az hadi mesterség, mel-
 lyet a' tufakodásban követnünk kell?

A' ki ferentséssen akar hadakozni, harczol-
 ni, imez három dolgot igen meg-foktra
 gondolni: 1. Az ellenségnek izámos vóltát.
 2. Annak erejét. 3. Hadi okosságát. Mert ha
 az ellenség kevés, nem annyira felelmes. De
 legyen bár sok, hogy ha nem erős, még sem
 annyira felelmes. De ámbár erős legyen-is; ha
 nem okos; ha az hadakozáshoz nem fokott;
 hogy ha harczoláshoz való *stratagemái*, hadi ra-
 valsz találmányi, mestersegi sincsenek, ugyan
 még sem annyira felelmes. De, hogy ha az el-
 lenfél nem kevés, hanem sok; hogy ha nem
 csak sok, hanem erős-is; hogy ha nem csak
 erős, hanem az hadakozásban tudós, mester-
 seges-is; bezzeg vagyon mitül tartanunk, va-
 gyon mitül félünk.

Szerelmeim az Urban, a' mi beginy lelke-
 inknek ellenségi, (mert a' testi ellenségekről
 mostan hogy álllyak, nintsen bánédkomban:)
 kik a' mi határinkat dullyák; lelkünk ördöke-
 gét.

Első el-
lenség.

gét, örök életünket, feltátozt torockal áhitoz-
va éheznek, bomjáhozak: vajki lokan vannak,
vajki erőfiek, és az hadakozásban is vajki okof-
lak, tanultak, régi látott-hallottak. Első és
fő ellensége lelkünknek a' Sátán: ki mennyi
számos magával légyen, melly erős, hatalmas,
és a' meg-csalásban melly ezer mester légyen,
könyű meg-értenünk a' Szent irási históriák-
bul. Meg-számlálhatatlan tömény ezernyi
fok ezer Angyalok vannak az égben, kik ud-
varlanak naponként az örökké-való Istennek;
Dan. 7. a' mint írja Daniel Próféta. Ezenképpen meg-
v. 10. számlálhatatlan tömény fok ezernyi-ezer ördö-
gök vannak pokolban, kik őszve esküttek az
Luc. 10. emberi nemzetnek veszedelmére. Mert látom
v. 18. vala, ugymond Idvezítőnk, a' Sántát le-hulla-
ni, mint a' sebes villámást, az égből. E' tífáta-
lan lelkek között némellyik csak egyedül ke-
rűli az embert: mint az erős ordító oróslán,
1. Pét. 5. keresvén prédát, a' kit bé-nyelleyen. Némel-
v. 8. lyik heted-magával ostromollya; még pedig,
Máth. 12. kik között edgyik a' másíknál gonosabb, és
v. 45. ártalmassabb. Némellyik, végezetre egész le-
Márk 5. gioval foglallya el az embert: mint a' Sántának
v. 9. maga nyelve vallása tartya: legio ugy mond, az
én nevem, mivelhogy sokan vagyunk. Edgy le-
Gellius gióban, (ha a' Gellius számlálása igaz,) Centu-
Noct. ria sexaginta, manipuli triginta, cohortes decem:
Att. lib. az-az, Leg-alább, tíz-ezer válogatott gyalog
16. c. 4. és lovas víredek voltanak. Ha azért ennyi sá-
mú ördög egy fegyveretlen nyomorult embert
meg:

környékez, vallyon s' nem lehet-e annak felel-
me? Nincs-e vallyon annak számos ellensége?
Bizony igen-is vagyon. De ámbár sok volna
az ellenség, csak erős ne volna! Mert az el-
lenségnek nem számos voltát, hanem hatalmát
tekintjük. Az ördögnek pedig, hidgyetek-el,
olly nagy magában az ő ereje, hogy, ha őtet
az Isten zabolából nem itatná; hogy ha, mint
a' dühös ebet, lánczon nem tartaná; hanem
sabadon bocsátaná: csak igen hamar az egész
emberi Nemzetséget, és minnyájan bennün-
ket, rögge, porrá, lemmivé teherne. Mert,
tűzet hozhat-le az égből: melly minket, mar- Jób. 1. 16.
bákkal edgyütt, meg-embéste. Forgóbele- Jób. 1. 10.
ket támaszthat, melly házunkat reánk roncsa. Jób. 1. 7.
15, 17.
A' külső ellenségeket reánk támaszthatya: kik
minden javainkban sákmánt, prédát vessenek.
Szélveszeket, szertelen háborukat indíthat
a' tengeren: mellyekkel a' tornyos nagy gályákat
el-borítsa. Innét vagyon, hogy néha hafon- Jób. 14.
littya őtet az Irás, ama' rettenetes Leviathán- v. 9.
tengeri nagy Czethalhoz: kinek még csak te- 1. Pét. 5.
kintetire-is le-esik az ember. Néha, az éhem v. 8.
fivő oróslánhoz, ki ordítva keresi prédáját.
Néha, végezetre, ama' két fejú és tíz farvú ver-
bennyös Sárkányhoz: kinek ereje olly nagy
vala, hogy az égnek minden tsillagainak har-
mad részét, edgy farka csavarításával utánna-
voná, és azokat a' földre le-veté; A' kik pedig Jelen. 12.
előtte el-futának, halálos méregnek zavaros
vizét okádá utánnok: az-az, sámtalan soka-

kat azok között, kik a' keresztényi vallásnak külső fényével, e' világ előtt, mint a' csillagok, tündöklenek vala; a' Sátán el-csábítá, maga után voná; és a' mennyországban keskeny ösvényéről, a' pokolnak széles útjára taszítá. Az hivek ellen pedig, kik ennek farkára nem ragadának, minden veszedelmet, üldözést, kergetést indíta. Ki volna annak-okáért, noha ki volna, a' ki ennek a' lelki ellenségnek erejéről elmélen gondolkodván, harczhoz nem készülne? Ki volna, a' ki ez ellen való lelki fegyvereket nem szerzene? Mert, kicsoda amaz erős vitéz, ki hatalmason őrzi az ő palotáját? A' Sátán. Kicsoda ama lélek védő gyilkos? A' Sátán. Kicsoda a' mi atyáinkfiainak vádolója? Ján. 8. 44. A' Sátán. Kicsoda az istenteleneknek, és az el-Jelen. 12. fordult világtalan világnak Fejedelme? A' Sátán. Kicsoda a' ki nek kezében vagyon az Sid. 2. 14. halálnak birodalma? Nem egyéb, hanem a' Sátán.

Talám azt mondod ember: Ambár erős legyen az ördög, csak énnekem bánthatomra ne igyekezzék! Oh hogy nem igyekezik! bizony igen is igyekezik: mert meg esküött ellenség. Soha nem nyugovék, míg Adámot farkából ki nem veté: míg Noét meg nem részegíté: míg Lóthot fertelmességben, Abrahámot gyarló felelemben, Jóbot békétleniségben, Dávidot paráznaágnak és gyilkosságnak vétkében nem ejté. Es, ki győzné elő-fámlálni azokat az halálos sebeket, melyeket ez a' kegyetlen ellen-

ellenség egyfőz-is, másfőz-is ejtett sokaknak lelkén? Tudta ezt az Ur, hogy utolsó veszedelmünkre igyekezik minékünk az ördög: ez az oka, hogy még Paradicsomban ő maga megkiáltá: *Inimicitiae*, &c. Hogy, ellenkezések lesznek mi közöttünk, és az ördög között: mellyel akart ébreszteni minket az Isten a' lelki vigyázásra. Mert, (hogy immár ennek az ellenségnek mesterséges ravaszságirul is rövid szóval emlékezzünk:) ott-is két a' Sátán, az hol nem vetik: ott-is kifirt, az hol ingyen sem vólnéd. Nincs embernek olly boldog vagy boldogtalan állapotja; olly jó híre, neve, avagy gyalázattja; olly segénysége, avagy gazdagsága; olly betegsége, avagy egészsége, melyben őtet ezerképpen ez a' bajnok nem ostromlá. A' Királyokat és Nagy-rendeket el-hiteti, hogy ők ki-vétettek a' törvénynek köteleisége alól, és senki meg nem büntetheti őket.

Innét vagyon, hogy azzal a' szabadságnak sinével, némelyeket kegyetlenkedésre indit, mint Pharahót: némelyeket szó-fogadatlan-ságra, mint Saul: némelyeket bujaságra, mint Dávidot: némelyeket bálványozásra, mint Salamont: és az Izraelnek csak nem minden Királyit. Nem-is miadeneke egy formán kifirt ez a' Sátán; hanem, igen esébe vészi, igen meg-vigyázza, kinek mire vagyon nagyobb hajlandósága. Példának okáért: a' fősvény embert nem kínseríti vendégeskedésre, tobzódásra, sem paráznákkal való barátkozásra: mert

L E L K I H A R C z.

ez, mindenik költséggel jár. A' tékozló embert nem kísérti fősvénységgel, vagy sok pénz gyűjtéssel: mert láttya hogy nincs arra semmi hajlandósága. Hanem inkább, követi az ördög a meg-kísértésben és meg-csalásban, az horroggal halászó embert, ki a' minémű eledelt tud hogy inkább el-kap az hal, azzal boríttya bé horgát: Igy az álnok ördög, ha kikben *ambitiót*, tisztelségnek kívánására való hajlandóságot lát; fő emberségre való vágyódásra neveli gyomrokat. Ha kikben buja indulatokat lát, paráznaságra ingattya és melegíti őket; s még penig befedi efféle bűnnek horgát külömb külömb eledellel. Mert a' főköny-költő fősvényt, takarékosnak nevezi; a' tékozlót, a' részegeskedőt, barátságosnak hívja; a' kevély embert, jó maga-viselőnek mondgya. Sőt, (a' mi csudább) ha mikor a' keresztyén ember idvességes jó dolgot cselekezik-is; gonosz tud kihozni a' nyughatatlan ördög még abból-is. Mert mikor az Istennek irgalmaságában akar sz bizakodni; méltatlanságot mutatgya-elő: ha mikor Isten igéje halgatásában, buzgó imázkodásban gyakorlod magadot; fincs hypocritának mond.

Edgy summában, (hogy sokat kevés szóval mondgyunk:) azt cselekeksi az ördög, hogy, a' gonosz dolgokban, csak az eszközöket mutatgya-ki; de a' végét el-titkollya. Ellenben penig a' jó dolgokban, csak a' véget mutatgya-elő; de az eszközöket el-titkollya. Mint, példának

L E L K I H A R C z.

dának okáért, azt mondgya az iffúnak: *Ör. Préd. 12. v. 1.*
vendezz iffú a' te iffúságodban, és vidámitson-meg tégedet a' te szíved: a' te iffúságodnak idejében járj a' te sívednek útjaiban, és a' te semeidnek látásiban. Ezeket mind elő-mondogallya a' Sátán, mint gonosz dolgokban való eszközöket; de ezeknek végét bétakarja, melly e' volna: *De meg-gondold, hogy mind ezekért tégedet az Isten ítéletre vonson.* Maga, ez a' kettő: minden világi gyönyörűségben, kényessen kedvűnkre élni: és, az Istennek kemény ítéletit soha el-nem kerülhetni; olly el-válthatatlanul ösve-ködtettek, hogy, sem ördög, sem ember edgyiket a' másiktul el-nem bakaéthattya. Ellenben penig, mást cselekekszik a' jó dolgokban: mert itt csak a' véget mutatgya, az eszközöket ingyen sem említi; hanem inkább ellenkezőt tanácsol. Példának okáért; sok embereknek súgja ezt e' Sátán: Ha Isten tégedet el-válastott az örök életre, szent lehetsz affelől az égben, ha a' földön minden gonoszságot meg-cselekekszel-is: Meg-dicsőülsz az égben, ha itt fertelmes vagy-is: Uralkodni fogsz az égben, ha szintén itt a' bűnnek szolgája vagy-is: Lakosa lehetsz a' mennyei Jerusálemnek, ha szintén itt új teremptett állat nem lébelsz-is: Meg-koronáztatol az égben, ha szintén itt fellelt erkölcsű lébelsz-is: El-veked a' jutalmat az égben, ha szintén itt semmit nem harczolsz-is.

Innét vágyon, innét, hogy sokan láttatnak keresni, az-az, kívánni az Istennek országát, mint

Mát. 6. 33. mint véget: de el-hadgyák annak igazságát, mint elszökött: maga ezek, mindenkor edgyütt járnak. Sokan mondgyák az hamis Próféta-val: Oh bár hallyon-meg az én lelkem az igaznak halálával! kik mindazáltal soha nem mondgyák a' Dáviddal: Oh vajha igazgattatnának az én útaim a' te parancsolatidnak megőrzésére! Ekképpen vízi vizre annakokáért az embert a' Sátán; ekképpen győzi-meg; és így fakastrya nyakát idvelségének. Így értők-meg immár első ellenségünk ki legyen: melly fámos, melly erős, és melly ravasz legyen, a' Sátán tudnia illik. Lássuk továbbá ennek segédi kitsodák legyenek, lássuk ennek Kapitányi hányan legyenek.

Második ellenfeg. Az ördögnek első fő Kapitánnya, melynek segítségével ellenünk harczol, (és így a' mi második ellenségünk:) senki nem egyéb, hanem ez a' bűnnel tellyes, és minden istentelenséggel meg-rakódott undok világ: ebben, a' világi istentelenek, az hitetlenek, és minden törvénytelen gyönyörűségben élő testi emberek, kik fejenként a' Sátánnak fegyverét viselik; és néha oroslán bört, néha róka bört hordoznak; néha tűzzel, vassal, minden erősséggel; néha pedig alattomban-való csallárd be-sédekkel harcolnak ellenünk. Sőt aztis meg-cselekefik, hogy juhoknak ruháiba öltöznek; noha belől merő mind azon ragadozó farkasok: Mert szép bint, engedelmes belidséget, és minden alázatosságot mutatnak ideig, mint a' ju-

a' juhok; de végre ugyan ki-mútattyak farkas fogokat A' tében, ugy hallom, leg-több sebet az hartzon, a' ki mind két-kézre vagdalkozik. Illyen a' világ, ki mind jobbra, balra, egy aránt meg-tanulta ellenünk az harczolást. Ennek jobb kezében, *Res secunda*, minden jó szerensték, uraságok, gazdagságok, világi gyönyörűségek vannak; bal kezében, *Res adversa*, minden szerencsétlenségek, bolgai segény állapatok, fogyatkozások, és minden keserűségnek szomorúsági vannak. Jobb kezével, *Aureos montes*, a' tisztességnek, világi hibás becsülletnek arany hegyeit mütogattyá; hogy a' kiker azokra felvihet, legyen honnét le-tábitani. *Tolluntur in altum, ut lapsu graviore ruant*: Magas helyre azért visen, hogy eseted nagyobb legyen. Mert az Istennek bentséges helyében, így érttettem Dáviddal ezeknek végét: *Bizony igen Solt. 73. sikon helybeztetted őket, és onnét nyakra-főre tá-* v. 17, 18. *sigálad őket.*

Mikor a' mennyországának keskeny úttján futod pályádat, arany almákat bocsát elődbe e' világ: nagy gazdagsággal, kincsel ajándékozi; csak hogy mint vetheffen meg-tartóztató akadékokat elődbe, mellyel keresztyéni életednek futását késedelmeztesse. Nem egyéb a' világ, hanem az ördögnek czimborája: mert a' mit a' Sátán maga erejével véghez nem vihet, a' világgal segítetteti abban magát. A' Saskefelyű felől írják, hogy: különbben a' Szarvas meg nem bírja, le nem verheti; hanem, vizes föld-venybe

LELKI HAR Cz.

venybe fertézteti szárnyait, és azzal, a' futó vadnak eleit-vévén, bé-veri annak szemeit, s' meg-vakítja: melly miatt a' magas kő békülül nyaka-fzakad; és így, az éh madárnak prédája léssen. Így cselekezik a' Sátán: világi gyönyörűségeknek fővenyével bé-veri az embereknek szeméit, és meg-vakítja, hogy ne lássák az idvességnek egyenes útát; hanem a' fok gonofságoknak szirtos kő békülün járván, nyakok szakadgyon, és az ördögnek prédái legyenek. Azt-is bizonynyal hirdetik a' Sáfának természetű felől: hogy ő fok süvöltéssel kicsallja a' tekenős békát a' vizből: és, mivel annak kemény kérégtől avagy csigás tekenőjétől húzához nem férkezhetvén, kőrmé közé veszi, és mintha repülni akarná tanítani, az ég-felé el-felemeli, és mind addig hordozza, míg alkalmas kőbékát láthat, melyre nagy sebessen le-bocsátja; hogy azon meg-törvén tekenőjét, húzával szabadon élhessen, és a' más kárával néki hafa tellyék. Itt-is hasonlő a' Sátán a' Sáfához: mert mind addig süvölt e' világnak sípjával, mind addig hiszelkedik embernek e' világi jókkal, hogy azt el-kicsallja az idvességnek folyó vize mellől: és, hogy-már őtet is repülni tanítsa, hogy-már valóságos méltóságra emelje; azonban, mielőlt alkalmas kőbékát, veszedelmet láthat, ahhoz csapja, és magának eledelévé teszi. Oh segény nyavalyás emberek! hogy nem tudtok a' Sátánnak süvöltésétől félai? hogy nem tudtok e' világnak hiszel-

LELKI HAR Cz.

hiszelkedési ellen fegyvert fogni? *Felix quem faciunt aliena pericula cantum*: Addig volna jobb, míg a' más ember nyavalyáján tanulnátok. Hámán, mikor a' tisztességnek leg-felső fogán volna, akkor akasztaték-fel. ^{Esther. 7. Bir. 16.} Sámson, mikor a' Dalila ölében nyugodnék, akkor kötözteté meg. Boldisár Király, mikor legkedvessebben tobzódna, akkor öleték meg. Es, ki győzné elő-fámlálni a' számtalan keserves példákat: kik közzül a' Sátán, e' világnak külömb-külömb hiszelkedési által, némellyeket meg-sebesített, némellyeket pedig ugyan el-is vesített.

De lásd e' világnak csalárdságát: Ha jobb kezébéli fegyvere nem fog, mindgyárt bal-kezét fordítja; ha az örömmel nem használ, somorúságot szerez; hiszelkedését, tenyegetésre változtattja; a' gyönyörűségnek lágy ágát, hegyes tövissel meg-rakja; a' gazdagságot, segénységre; a' tisztességet, gyalázatra fordítja: mellyekkel, mint meg-annyi lánczokkal és kötelekkel, vissza akar e' világ bennünket vonni az Istennek tiszteletitől. A' Sidók, nagy késűlettel vannak, kések elbadni Egyiptomot, mint bálványozásnak fésékét: megindulnak nagy örömmel az igiretnek nemes föld felé, a' téjjel, mézzel folyó drága Canahán felé. De mint járnak? Fordítja az ördög ezt a' világ bal-kezének fegyverét; hol a' Farahót indítja utánnok; hol a' fenekerlen veres tengeren való által nem mehetéssel ijogeti őket.

A' fo.

L E L K I H A R C z.

A' fovány pufztában pedig, néha börtelen éhség-
gel, néha meg-epeftő bomjussággal, néha mar-
dosó mérges kigyókkal, néha edgy s' néha más
féle veszedelmekkel kedvetleníti őket. Mellyek
miatt ottan hamar meg-vefe minden fájak izi,
meg-változék kedvek, irtóznak a' fok nyomor-
úságtul: minekokaért ismét vízfá kívánczognak

Száml. az Egyiptomi párhagymákra. Nagy fel-fóval
H. V. 4. 5. 6. sirnak, s' azt mondgyák: Kicsoda ad minékünk
ennünk búst e' pufztában? Meg-emlékezünk
az halakrúl, mellyeket Egyiptomban ingyen-
ettünk: Meg-emlékezünk az ugorkákrúl, dia-
nyékrúl: Meg-emlékezünk a' pár, veres, és fok
bagymákrúl; Mostan pedig a' mi lelkünk meg-
száradott, és szemeink nem látnak egyebet a'
Mannánál.

Vallyon Kereftvények, nem bintén így va-
gyon-e ma-is a' dolog a' lelkickben? Sokan-
vannak kik örömmel ki-indulnak Egyiptom-
bul, el-hadgyák az Antichristusnak orfágát, el-
hadgyák az ördögnek Egyiptomát, hogy a' lel-
ki Canaába a' Mennyorfágba bé-mennyenek;
De mivel fok Faraók vannak utánnok az üldö-
zéffel; fok nyomorúságoknak tengerei vannak
előttök a' rettegetéssel; fok éhséggek, bomju-
ságok, rágalmazó mardosások vannak rajtok,
hol egy s' hol másféle kedvetlenséggel: Ezoka-
ért ottan hamar meg-csökönnek, elméjek el-
fordúl, tanácsok meg-változik, irtóznak a'
mennyorfágnak darabos útrjátul; és örömet
a' pokolnak széles útrját követvén, e' világnak
házon.

L E L K I H A R C z.

háfontalan párhagymái, múlandó keferúségei
mellett, inkább akarnak szolgálni ördögnek,
hogy sem a' menyeyi Manna mellett Istennek.
Igy vagdalkozik az ördög e' világnak bal ke-
zében való fegyverrel; így fakaszt el nagy fo-
kakát mennyorfágtul a' kifiztetnek erejével.

De lássuk immár, kicsoda a' Sátánnak máso-
dik Kapitánnya, ellenünk való hadakozásában?
Az semmi és senki nem egyéb, hanem a' test.
A' test? Bezzeg a' test. Mellyik test? A' te ma-
gad teste. Hatalmas Isten, ha még a' magunk
teste is ellenségünk, én nem tudom hát hol le-
het bátorságos nyugtunk! Bizonyára olly el-
lenségünk minékünk a' test, kinél nem tudom
ha az ördög és e' világ lehetnek-e nagyobb ár-
talmunkra, nem tudom ha igyekezhetnek-e
nagyobb kárunkra. Melly innét tetszik meg:
(1.) Mert az ördög és e' világ mi rajtunk kívül
vannak, és tőlünk távolabb járnak; de a' test
hozzánk ragadott, velünk edgyütt jár s' kél,
velünk esik s' esik, velünk nem csak edgy ház-
ban, hanem ugyan edgy ágyban aluszik. Gon-
dold meg pedig, melly veszedelmes az az ellen-
ség, a' ki illy közel jár hozzád: a' ki minden
bándékodat, titkodat, tanácsodat tudgya: és
(a' mint foktunk főllani:) edgy falma fál az
úton kereftül nem eshetik, kit mindgyárt az ő
pártosinak az ördögnek és e' világnak bé nem
fokott volna sugallani. Ollyan a' test, mint
a' kebelünkben fel-nőtt kigyó, kitül a' mikor

nem

nem félnél, szintén akkor csíp-meg. A' test nem egyéb, hanem az ördögnek kémje, kivel à mi lelkünknek várait és romladozott bátyáit ottan-ottan meg-kémleli, hol és mi formán férhetne inkább és leg-közelebb hozzánk e' világnak *machinái*val, fal törő kofaival. A' mi lelkünknek legfellyebb-való vára à fiv; ennek külömb-külobmb kerétfői s' bátyái vannak, külsők és belsők. Első, a' külsők közzül, a' látás: második az hallás: harmadik a' szaglás: negyedik a' kóstolás: ötödik a' tapasztalás. A' belsők közzül, első az okos értelem: második az akarat: harmadik az indulatok. A' Sátán, mindenneknek felette, ezeket ostromollya mi bennünk. A' test ezeknek minden erős avagy erőtelenségeit jól tudván, bé-fügja a' Sáránnak mellyiket kellesek leg-inkább és gyakrabban lövöldözni. Innét vagyon, némellyeknek semeket csallja-meg, mint Éva anyánk-
 2 Sam. 11. nak az alma szépjégével; Dávidot, a' Bersabé asszonynak fejeir testével. Némellyeket fű-
 Márk. 6. lökrül lövöldöz, mint Héródest a' fajtalan játekos zengéseknek, udvari kényes musikáknak hallásával. Némellyeket a' szaglással, kóstolással ostromol, mint amaz Epló gazdagot à sok ételben s' italban való tobzódással. Némellye-
 2 Kir. 5. ket, végezetre, kezek és lábok által vében-meg,
 Ján. 12. mint Gébázit és Júdást a' más ember marhájának el-lopásával. A' belső bátyák kal-is ezenképpen cselekedik: Némellyeknek értelmeket
 1 Sam. 25. lövöldözi, mint Nábálnak a' tudatlan bolond-
 faggal.

lággal. Némellyeknek akarattján hadakozik, Ki. 37. 14 mint Farahónak a' meg-keményítéssel. Némellyeknek, végezetre, minden indulattyokat el-foglallja, mint ama' kérkedékes és dicse-
 Luk. 12. kedő gazdag iffúnak, e' világi jókhoz való ragaszkodással. (2) Vésedelmesh ellenség à test a' Sáránnál, ezért is, mert az ördöggel noha soha meg nem békélhetünk, s' nemis kell megbékelnünk; mindazáltal ugyan vagyon néha néha valami kis *inductián*k, valami kicsiny pihenésre való frigyünk velle: mert, ha csak tetetésből-is, felre-áll valami ideig à Sátán, hogy az után más mesterfeggel üsöndki reánk. De a' test soha nem nyugszik, hanem még álmunkban-is gonofra kísért; Errül mondgya az Apostol: A' test a' lélek ellen törekedik, és ezek
 Gal. 5. 17. egymással ellenkeznek. (3) Vésedelmesh mégis a' test az ördögnél: mert noha ezer mesterfegye vagyon annak a' fű ostromlásban, de mindazáltal ámbár sokáig kerülje-is à várat; de hogy ha a' test (*dormientibus hominibus*), az ál-ajrókat ama' meg-nevezett bátyák alatt titkon meg nem nyitogatná neki, soha az emberhez ne férne. A' Görögök tíz egész elztendőki vitták a' nemes Trója várát, de meg nem veheték; hanem el-mentté tévék magokat, és amaz álnok ravalz iffiat a' Sinont meg kötözve hagyák a' vár alatt; őmagok pedig beállának à Tenedos szigetében. Ki-jönek à Trójai virézek, elment, azt itélik, az ellenség, meg-örülnek; fogják à Sinont, városba visik, à kötelekből kioldozzák,
 szaba;

szabadon bocsáttyák; Magok pedig, *vino somno-
que sepulti*, a' bor itálnak adgyák magokat, az
álombau merülnek. Jaj vesztély! mint lében a'
dolog? Szem-igyet vében az álnok Sinon, fel-
fut a' vár-fokra, meg-láttya éjjel a' vißfa-jövö
Görög hajókat; mert tűz és fáklyáknak felmú-
tatásával téfnek vala jelt egymásnak: Megnyit-
tya a' várnak kapuit, bé-rohan az ellenség; és
a' melly várat tíz esteideig sok vérontással meg-
nem vehettek, az edgy álnok iffiúnak mester-
sege által meg-vövék. Szintén ezenképpen,
sok emberektől láttatik néha felre-állani a' Sár-
tán; de, csak más végezése vagy on olyankor
az álnok Sinonnal a' tésttel. Ugy hidgyunk az-
ért a' testnek, úgy bocsásfuk ötet fájára, úgy
öldozzuk-ki a' keresztényi fenyítéknek kötelei-
ből, úgy adgyuk magunkat a' testi bátorság-
nak; hogy, bintén akkor jó-viße a' Sártán, a' mi-
kor ingyen sem várnád: akkor adgyameg a' test
a' várat, mikor te a' bornak, és a' miatt a' mély
álomnak kopersójában fekszel.

Három ellenséget emlegetünk: edgyik az
ördög: másik e' világ: harmadik a' test, az-az,
az embernek újjá-fülettetlen része, melyben va-
gyon az eredendö gonofság az ő Adám: kinek
mennyi tüzes nyilai legyenek, keservesen érzí-
naponként az embernek újjá-fülettetett része,
mellyet az Írás léleknek és elmének törvényé-
nek nevez. Azért azt mondom: ha egy em-
bert látnál, kit három fegyveres ellenségek ver-
tek környúl, hogy le-vágják; és ő még-is csak
öve

öve-dugná kezét, nem kapna fegyvert: bo-
nd és maga vébedelmén örülő embernek itél-
ed érette. Bizony ezerker ostobábbak vol-
ánk mi, hogy ha hová-hamarébb ez három-
ellenségek ellen fegyverekhez nem nyúlánk:
mellyek micsodák legyenek, im egynehány
óval elő-fámlalom: *Noha mi e' testben járunk*; 2. Cor. 10.
mindazáltal nem test szerint hadakozunk: mert 1. 3. 4.
mi fegyvereink nem test szerint valók.

A' Christufnak ama' régi fokot látott s' hal-
ott, sok lelki csatákon, sok éles szablyák kö-
ött forgott edgyik vitéz Hadnagya szent Pál
apostol, hat lelki fegyvereket rakott elő az
istennek fegyveres házában a' bint írásban.

Eph. 6.
1. 14, 15,
16. &c.

Első fegyver: *Baltheus veritatis*, az igaz Ré-
gionak, Vallásnak, és igaz mondásnak, széles
ogláros öve. Ezzel a' régi vitézek ágyékja-
t fokták vala fel-szorítani és meg-erősíteni:
mellyen, mint edgy erős fundamentomon, úgy
állott az embernek egész minden dereka. Így
minékünk, mindeneknek előtte, az igaz Val-
ásnak pártá-övire kell szert tennünk, ennek
igalságával kell ágyékunkat meg-erősitenünk:
és ezen, mint egy erős fundamentomon, kell
épitenünk, úgy mint a' Christuson, nem fát,
sem szénát, vagy pozdorját; az-az, nem vala-
mi dögletes tévelygéseket, emberi agytul ta-
lált eretnek vélekedéseket; hanem aranyat,
és drága köveket: az-az, az istennek,
ezerker meg-probáltatott aranyánális tisztab, igé-
éből vétetett drága tudományokat: mellyeken
osztán

Első
fegyver.

1. Cor. 3.
12.

ostán minden egyéb tselekederiak bizodalmas-
son helyhez tethetnek. Mert, nem elég csak
buzgónak lenned valamely vétkes vallásban;
hanem kívántatik egyszer-a-mind, hogy tud-
gyad is vallásodat Isten szerint valónak lenni.
Bizonyoságot tében ugyan bent Pál a Sidók felől,
hogy Istenhez való nagy buzgóság volt ő be-

Róm. 10. nek; de nem értelemből való: mert az Isten-
23. nek igazságát nem tudván, és az ő tulajdon-
igazságokat igyekeztvén állatni, nem adták ma-
gokat az Istennek igazsága alá. Így ma az An-
tichristus tudományában, olly buzgók és álha-
tatottak némelyek, hogy még vérekek sem-
szánnák azt meg-pecsételni; de mivel érte-
lem nélkül lévén, a' magok igazságát fitog-
tyák, hijános és basontalan minden buzgósá-
gok. Kivántatik továbbá e' mellé, hogy nem
csak igazat vallyunk, hanem igazán-is vallyuk.

Róm. 10. mert szívvel hiszünk az igazságra; de szájjal te-
10. bünk vallást az idvességre. Ha hol azért Vallá-
sunknak életünkkel meg-felelünk, edgyik lel-
ki és fegyverünkre birt tettünk.

Második Második fegyver: *Thorax justitiae*, az igaz-
fegyver. ságnak mely-vasa és pánczélya, mellyen érte-
hettyük a' tiétra jó lelki ismeretet, ki a' szivben
vagyon: és a' fegyhetetlen bent életre való buz-
góságos igyekezeter. Mert miképpen a' kinn
jó aczélból csinált fegyver-derék és dupla pánc-
zél vagyon, az, az ő mellyét, és abban lévő
nemes tagjait, az ellenségnek és fegyveritől
éppen meg-tarthattya: Így a' kinek bívében
jó lelki

jó lelki ismeret és bent életre való igyekezeter va-
gyon, azonn a' Sátánnak fegyverei halálos se-
bet soha nem ejthetnek: az-az, bántsbándék-
kal való bűnre, és annál inkább abban pœni-
tencia tartatlanul-való meg-átalkodásra nem
tűthet. Akarunk-e azért a' Sátán kifirteti el-
len erősek lenni? Igyekezzünk bívél-lelékkel
a' fegyhetetlen bent életre, tarcuk-meg títán
lelkünk ismeret: Így lében, hogy noha gyar-
bóságunk miatt néha meg-borlunk; de mind-
száttal, holott lelkünk ismereti bizonyoságot
lében arrul, hogy lelkünk szerint igyekezzünk
az Urnak szolgálni, a' Sátánt e' fegyverrel-is
batalmassan viszá-verhettyük.

Harmadik fegyver: *Calceus Evangelii*, a' bé-
késéges Evangyéliomnak sárja: mellyen kell
titenünk ama' lelki kész indulatokat, mellyek-
kel késék vagyunk a' mi Idvezítő Christusunk-
nak Evangyéliomát, minden felelem és kedve-
zés nélkül, az hol a' szükség kívánja, meg-
vallani: Minden alázatossággal és becsülettel
meg-felelni azoknak, kik számot akarnak venni a'
mi bennünk való reménség felől. Es az igaz tu-
domány mellett, minden nyomorúságokat,
üldözéseket, bűkségeket, gyalázat-tételeket,
örömmel el-benvedni; hogy azt mondhasuk
jó lelki-ismérettel, edgyütt a' bent Pál Apostol-
lal: *Kész vagyok én nem csak meg-kötöztetni, ha-
nem meg-ü halni, az én Uram Jêsus Christusom-
nak nevéért.* Valaki illyen kész indulattal, il-
lyen lelki késülettel vagyon a' Christusnak igaz
tudó.

Róm. 7.
25.

Harma-
dik fegy-
ver.

1. Pét. 3.
15.

Csel. 21.
v. 13.

tudománya mellett ; bizony lehetetlen dolog, hogy a' Sátánt, minden kétségbe ejtő kifirteti. vel, hátra ne verje.

Negyedik fejezet: *Scutum Fidei*, az idvezü-
lendő igaz Hitnek erős paísa : melly semmi ne-
gyéb, hanem ő maga az igaz Hit. Ezt a' feje-
vert, *super omnia*, mindennek felett parancsolja
az Apostol, hogy fel-vegyük : mert, ámbár
gyengék, ámbár felelmes lelki vítérek légyünk-
is a' mi természetünkben ; de mivel az hittel ed-
gyütt el-válthatatlan-képpen a' Christust-is min-
den ő érdemével és jótéteményivel egygyütt,
magunkra fel-öltözzük : tsak lehetetlen dolog,
hogy a' Christussal egygyütt győzedelmek-is
ne légyünk. A' Lacedemon és Spárthabeliek-
nek ilyen szokásokat olvastam, hogy : ha ő
közölők valaki minden fegyvereit az hadban
el-vesztette-is, csak paísat vitte legyen haza,
nem vallott semmi kárt : mert ugyan ki-adták
soldgyát, és becsületi helyben maradt ; de ha
paísa el-vesztette, ki-irták a' zárló alól : ilyen
okot adván tselekedeteknek, hogy egyéb feje-
vereivel ember ellen segít fenti ; de a' paísa maga
életét őrzi : Így, ha a' Christusban való igaz
hitünket meg-tartjuk, ha egyébként valami-
kor tékozlást tenneis bennünk az ördög ; meg-
marad mindazáltal bocsületünk Isten előtt, és
ígért jutalmunktól sem fosztatunk-meg. A'
rég pogány vítérek, kik nyilakkal hadakoz-
tak, meg-kenték erős méreggel a' nyil-vasa-
kat : kikkel valamely embert meg-löttek, úgy
fel-

fel-gyulaštották abban a' természetnek tűzét,
hogy, meg-kellett halni, ha hamarvaló *antido-
tum*mal, orvossággal nem értették. Innét vötte
a' Szent Pál az hasonlatosságot, mellyel az ördög
nyilait, az-az, a' külömb-külobb-fele útálat-
os vétkekre való erős öföndözetit, tűzöseknek
hijja. Mert ha azok közül valamelyik az em-
ber sívére lövellik, fel-gyújtja a' természetnek
eredendő gonofsággal elegyes kívánságát a'
bűnre ; és ha azt véghez-visszük, azon bűnnek
tűzétől mindgyárt meg más bűnre gerjed fzi-
vünk : és így, ha mindgyárt meg nem öltük,
tovább tovább terjed az égés. Példa erre a' Dá-
vid keserves példája : ki minekutánna a' déli és
dél után való hősű álommal kezdé hizlalni és
túnyává tenni a' maga testét, éle az ördög a'
jó alkalmatossággal, meg-lövé az ő szívét egy
tisztátalan vétkes gondolattal, a' melly mind-
gyárt felgyúlasztá természetinek kívánságát, és
véghez vitetvé véle a' paráznaságot. De ez nem
lön elég ; hanem tovább gerjede ez ártalmas
tűz, és a' szomséd házát-is meg-gyújtá : mert
nem elégedék-meg Dávid az első vétkekkel, ha-
nem annak sebes tűzétől melegedvén, az árt-
atlan Uriást-is meg-öleté. Summa : Ha az ör-
dögnek edgyik tűzes nyilát, edgyik gonof-
ságra való sugallását sívünkbe bocsátjuk, min-
gyárt más jó utánna ; és így, edgyik bűn a' má-
siknak magva, edgyik a' másikat, mint a' kí-
gyó, szüli s' saporitnya. Efféle állapotban az
igaz hitnek kétfele haszna s' ereje vagyon : Egy-
gyik

2.Sám.xr.

LELKI HARCZ.

gyik ez, hogy a Sátánnak kifirtéssel való lövöldözésit, az hittel, mint edgy pafal, visszá verhetjük magára, hogy szivünkbe ne essenek; meg-gondolván és el-bíven az Istennek vagy ígértit, vagy parancsolatit, mellyek az ördögnek fúgallási ellen vannak. Példának okáért; ha im e' nyíllal ló a' Sátán: El-kárhozol, mert számtalan gonofsággal fertéztetted életedet! Itt én ellenbe-vetem hitemet, s' ezt mondom az Isten ígértiből: Hű és igaz az Isten, hogy meg-bocsássa nékem az én bűneimet, és meg-tisztíson engemet minden hamisságimtúl. Ha azt mondgya: Haragzik Isten reád; hijába biztatod magad! Erre azt mondom: A' Christus, szerelmes Fia az Atya Istennek, kibén önéki kedve tölt, és énevelem meg-békélletr. Ha azt mondgya: Nem békélletr-meg veled az Isten; mert im látod, menyi fok ostorival nyomorgat Sid. 12. 6. tégedet! Erre azt mondom: A' kit beret az Ur, meg-dorgállya; valakit fiává fogad, megostorozza. Ha, végezetre, valami bűnnek meg-cselekedésére kiztett, illy ok alatt, hogy: Ir-galmas az Isten, és engem meg-nem büntet! Solt. 5. 6. Ezt mondom néki: Gyűlöli az Isten a' gonosz tévőket; Es így, vissza esnek a' Sátánnak mér-ges nyilai ő magára. Második ereje az hitnek abban mutatódik-meg, hogy: ha mikor a' nagy romlottság miatt esünkbe sem vettük, hogy bűvünkben hatott a' Sátánnak nyila, és meg-gerjesztette kívánságunkat: akkor mindgyárt ezen hitet fordítottuk a' Jéhus vérére, és azzal ölt-tyuk.

LELKI HARCZ.

tyuk-meg lelkünk-isméretiben gyuladott tű-zünket, amaz idvességes bizonyság tételből: A' Jéhus Christushnak, az Isten Fiának vére tisztít. 1. Ján. 1. 7. meg minket minden bűneinkből. Azért, soha ezt a' lelki fegyvert az igaz hitet, magunktul me-ss ne hadgyuk: mert ez a' többinek feje.

Ötödik fegyver: Galea Salutis, az idvesség-Ötödik nek Sifakja; melly semmi nem egyéb, hanem fegyver. az idvesség felől való bódlog Reménység. Mert 1. Thess. 5. 8. miképpen a' vitéz ember, minekelőtte sembe menne ellenségivel, fel-téski fenyves sifakját, és azzal őrzi fejét az halálos ütés s' vágástul: Így minékünk hiveknek, fejünkbe kell tennünk reménységünket, felkell öltőznünk bizodalom-nak: mert reménység által tartatunk-meg; hogy Róm. 8. a' Sátán a' mi idvességünk felől való várakozá-sunkat, elménkből, sem e' világi gyönyörűs-gekkel, sem a' fok fenyegetésekkel, soha ki ne űthesse. Ezt éneкли Dávid nagy vigan, mikor-igy szól: Az igazaknak, úgy mond, megmara Solt. 37. dások az Urul vagyon, ki önékik erősségek az há-v. 30. borúságnak idején; meg segíti őket az Ur, és meg-szabadítja őket. Mindenkör kettőt kell re-ménleauunk a' lelki tufakodásban: Edgyiket, a' Győzedelmet, melly minékünk adatik a Jéhus Christushnak ereje által. Confidite! ego vici mun-dum; így biztattya Christus Urunk gyenge hi-tű Tanítványit: Bizzatok, úgy mond, és jó re-ménységben legyetek! mert én meg-győztem e' vilá-got. Másodszor: meg-csalhatatlan bizodalom-mal várjuk, hogy a' győzedelem után a' jutal-mat-is

LELKI HAR CZ.

mat-is el-véssük, és az örök életben meg-ko-
 Róm. 8. ronáztatunk, *mint Istennek örököséi, és Christu-*
 v. 17. *nak örökös társai, hogyha ő véle egygyútt tusako-*
dunk s szenvedünk, ő véle edgyütt meg- is dicsőü-
lünk. Mert, *a' ki győzedelmes léssen, ehetik az*
 Jelen. 2. *életnek fájának gyümölcsében, melly vagon az 1f-*
 v. 17. *ten paradicsomának közepette.*

Hatodik fegyver: *Gladius verbi*, az Isten igé-
 Hatodik jének két élű Pallosa, mellyet ő maga kössörül-
 fegyver. meg az Isten, és késsen úgy adgya kezünkben,
 hogy meg-nyakazzuk véle ellenséginke. Edgy
 főval azért, nem tsak *arma defensiva*, olly fegy-
 vereket kell magunkra öltöznünk, mellyek-
 kel lelkünket és lelki életünket őltalmazzuk,
 minéműek az Hit, a' Reménység, és a' mellye-
 ket immár elő-fámláltunk; Hanem, *arma of-*
fensiva, olly fegyvereket-is kell ragadnunk,
 mellyekkel ellenséginke meg-ferstük, és meg-
 gyógyúlhatatlan örökké-való gyalázatos sebet
 ejtsünk rajtok. Ilyen fegyver az Istennek sent
 Sid. 4. igéje; melly miképpen a' léleknek rejtekin ál-
 v. 12, 13. tal-hat, a' szívnek belső indulatit meg-itéli, és
 semmi el-nem rejtezhetik előtte: így a' Sátánt
 meg-szégyeníti, hátra-veri, és örök gyalázat-
 Máth. 4. ba ejti; a' mint Idvezítőnk nemes harcza, világ-
 gos példa lehet erre.

Tudgyuk azért immár az ellenségeket ki-
 tsodák, tudgyuk a' fegyvereket kicsodák; de
 nem minnyájan tudgyuk a' lelki hadakozásnak
 módgyát. Három dolgokat látok mellyek leg-
 inkább kívántatnak mind a' testi s' mind a' lelki
 hada-

LELKI HAR CZ.

hadakozásokban; Első: a' fardhatatlan éjjeli
 s' nappali serény vigyázás; mert ámbátor tud-
 gyá ember, hogy fok erős és veszedelmes ellen-
 ségi vannak: ámbár tudgya mitsoda fegyverek-
 kel kellesek azok ellen ki-kelni; de ha nem
 vigyáz, könnyen rajta-vestti. Szent Péter ad-
 gyá ezt a' módot előnkbe, mikor nagy forgal-
 matoslan így írt: *Józanok legyetek, és vigyázza-*
 r. Pét. 5. *tok; mert a' ti ellenségetek, az ördög, környületek*
 v. 6. *jár, mint az ordító oroslán, s' a' t.* Sok erős nagy
 roppant táborokat meg-futamtatott, és meg-is
 szégyenített, à vigyázatlanság miatt, gyakor-
 ta csak kevés számú ellenség-is; mint Abrahám Tere. 14.
 háromszáz tizennyolczad magával, négy Kirá-
 lyoknak táborát veré meg edgy éjjel: mivel vi-
 gyázatlanságban találtatának. Arra kell penig
 vigyáznunk, ha haszonnal akarunk vigyázni,
 melly felől jó leg-inkább az ellenség, és mel-
 lyik báltyánkat lövi leg-gyakortább; Ha jó-
 zan életedet ostromollya-é résleges ismérőid ál-
 tal; Ha tiszta jámbor életedet lövöldőzi-é bu-
 ja kívánságok által; Ha csendes elmédet ferste-
 geti-é az haragra való gyuladások által; Hogy
 ha főleidet zörgeti-é a' rágalmazó és haszonta-
 lan világi dolgoknak hallási által; Hogyha se-
 meidet víjja-é à múlandó és semfény vestő dol-
 goknak látása által; Hogyha nyelvedet rántor-
 gattyá-é ama' rothatt, mocskos, trágár beszédek
 által; Hogyha végezeire, vagy testi, vagy lel-
 ki érzékenységid ellen, harczol-é valami törvén-
 telen dologgal. De jaj bődög Isten! melly vigyá-
 zatla-

LELKI HARCZ.

zatlanok, azért méltán feddeendők itt sok emberek. *Hogyha tudná a' cselédes gazda, mikor, és az éjszakának melyik óráján jö-e a' lopó, kétség nélkül vigyázna, és nem hagyna meg áfni házát.* Hogyha tudnád te is, melyik órában jó; avagy inkább ha meg-gondolnád, hogy minden órában el-jő a' te ellenfeled, hogy meg-ássa házadat: kétség nélkül bizony vigyáznál.

Másik mód, másik mesterség, mely a' vigyázó vitézben igen meg-kívántatik: a' lelki okosság. Mert ámbár vigyázzon valaki; de ha okossága nincsen hozzá, kevés haszna vigyázásának. Elégge vigyáza a' Mádiánitáknak bálálhatatlan népből álló tábora; de ugyan meg-veré csak egynéhány-magával is őket a' Gedeon: mert okosabb lőn náloknál. Ezt a' módot commendállya ldvezitők a' szent Máthénál, mikor azt mondgya: *Imé én titeket el-borítalak, mint a' juhokat a' farkasok között; legyetek azért okosok, mint a' kígyók.* Első okosága a' kígyónak ebben áll, hogy ő, a' mint láttyuk, mindennek felett a' maga fejét felti: tudván azt a' természetnek indításából, hogy a' főben vagyon az életnek kútfeje; és ha a' fejét el-veszik, meg-kelletik halni: Így minékünk, mindennek felett, óltalmaznunk kell a' mi lelkünknek fejét, a' Christust: az-az, azon kell lennünk, hogy soha sem az ördög, sem e' világi emberek, minket a' mi Christusunknak igaz szerelmétől el-ne szakítsanak, igaz vallásunkban meg-ne tántorítsanak, sem pedig zivünknek

LELKI HARCZ.

nek s' jó lelki-isméretünknek tisztaságát meg-nem mocskolják. Mert a' mi lelkünknek kútfeje a' Christusban vagyon, és onnét árad mi reánk a' lelki meg-elevenedés. Másodszor a' kígyó aztis cselekedti, hogy minden egyéb testét örömet a' tsapások alá adgya, csak-hogy fejét óhassa: Így mi minden testi jószágunkról kéfek le-gyünk örömmel meg-válni a' Christusért; sőt a' szent Pállal, e' világnak minden javait, melyeket egyebek nagy nyereségnek tartanak, mi csak kárnak és merő ganéjnak tartcsuk, a' mi Phil. 3. v. 7. 8. Urunk Jésus Christus ismeretinek nagy vóltáért. Harmadszor még-is: A' kígyó minden tavasszal ki-búvik ő bűriből, és minden téli ruháját el-hadgya: Így mi ottan-ottan meg-újítsuk lelki ruhánkat: meg-tisztítsuk sziveinket: *légyünk új z. Cór. 5. v. 17. Bph. 4. 22, 23, 24.* *ama' régi élet szerint való ő emberek, mely megve-* *sett a' család gonosz kívánságok miatt; és újul-* *lyunk meg a' mi életünknek lelke szerint, fel-öltöz-* *vén amaz új embert, mely Isten szerint terempe-* *tett az igazságra és a' valóságos sent életre.* Vége-zetre, azt-is írják a' kígyó felől, hogy: ha meg-sebesedik, mindjárt vizet keres, és azzal mossa magát: Így mi, ha mikor lelki ellenfeink-től sebesítettünk, ha valamikor romlóságunk-ból vétkezünk, ne hadgyuk meg-avúlni a' sebet, ne halogassuk az orvótságot; hanem a' tö-redelemes penitenciának, síveinkből semeinkre áradó könyhullatásunknak vizével, öntözzük meg-sebhezt begény lelkeinket.

Harmaj

LELKI HARCZ.

Harmadik mód az hadakozásban, a' szomszédságbeli segítségnek kérése: mert nem mindenkor vagyon elégfejes ereje edgy hadakozó Kapitánynak, valamelly ellenségnek megverése; hanem szükséges, hogy az ő *Principáljához* ottan-ottan hozzá küldjön segítségért: Igy mi, tudván magunk erőtlenségét, meg-ne bűnyünk igaz hit által való buzgóságos mindennapi imátságunkat, a' mi lelkünknek egygyetlen egy *Principálisához* a' Christushoz mennyországba fel-küldeni az alkalmas segítségért, és a' gyenge hitű tanítványokkal gyakorta ama

Luk. 17. 5. rövid *supplicatiót* beadni: *Domine, adauge fidem nostram! Uram, nevelyed a' mi hitünket!* Dáviddal: *Jöjj el Istenem az én szabadításomra, sieszt.*

Sólt. 70. *Uram az én segítségemre! Ama' két tanítványokkal: Maradgy-meg velünk! mert immár beestveledik, és a' nap el-hanyatlott.* Es végezetre, ama meg-keferegett Atyával, nagy könyhullatással

Luk. 24. azt mondgyuk: *Uram bűsek! de légy segítséggel az én bűbeterlenségemnek.* Ezt a' mesterseget commendállyá sent Pál, minekutánna amaz hat lelki fegyvereket elő-raká: *minden kéréssel, úgy mond, és könyörgéssel;* Mint-ha azt mondaná: Ambár minden lelki fegyverekben talpig felöltözve legyünkis; de mivel magunktól ugyan gyengék és erőtlének vagyunk: mind elől s' bátul a' buzgó könyörgéssel, mint egy erős sánczal, környül-vegyük magunkat. Mert csak addig lón Jofué diadalmas az Amalekon, meddig a' Kijö 17. n

Moysef fel-emelve tartá kezeit az égbe. Csak addig

LELKI HARCZ.

addig lésünk mi-is diadalmasok ellensegienken, míg az imátkozás, és arra buzgó hajlandóság meg-nem bűnik lelkünkben. Akarsz-e azért lelked ellenségi ellen jó ki-meneteli győzedelemmel harcolni? Akarsz elhítem; Légy serény annakokáért a' vigyázásban. Akarsz-e az ordító Oroslánon, és annak kegyetlen kölykein járni? Akarsz el-hítem; Légyen annakokáért lelki okosságod. Akarod-e az Aspiskigyót, és a' Sárkánt meg tapodni lábaiddal? Akarod el-hítem; Légyen annakokáért buzgóságod az imátkozásban, és az Isten nevének segítségül való hívásában; a' ki azt mondgya: *Híjj segítségül engemet a' te nyomorúságodnak ide-Sólt. 91. v. 13.*

Jén, és én meg-szabadítlak tégedet.

De hogy immár megtérjünk a' kútforra, melynek folyamattyan illy messze ki-jöttünk; hogy ismét meg-említsük a' fundamentomot, melyen ez ideig építettünk: Im látrjuk mennyi ellenségink vannak; im halljuk, hogy harcolás nélkül győzedelmessék nem lehetünk; tudgyuk, értjük, hogy győzedelem nélkül meg-nem koronáztatunk: *Annakokáért szerelmes atyámfiai, és kívánatossak az Ur Christushban, kinszerítelek titeket az Istennek irgalmaságira, hogy ne szabjátok magatokat e' világnak ábrázatjához; hanem változzatok-el a' ti elméteknek ujúlása által: ne uralkodgyék a' bűn a' ti halandó testetekben, hogy engedgyetek annak az ő kívánságának: sem penig ne állásátok a' ti tagaitokat hamiságnac fegyverre gyanánt a' bűnnek; hanem inkább állásátok*

Phil. 4. 1. Rom. 12. 1. Róm. 6. 12. 13. v. 12. 13.

LELKI HAR Cz.

Ephes. 6.
 v. 10, 11,
 12, &c.

magatokat és minden ti tagaitokat, igazságnac fegy-
veréül, az Istennek. Legyetek vigyázók, legye-
tek okosfak, legyetek a' könyörgésben s-a' se-
gítség kérésben buzgók. Legyetek erőssék az Ur-
ban, állózzátok fel az Istennek minden fegyveréi,
hogy meg-álhassatok az ördögnek minden álnoksági
ellen, e' veszedelmes időben: mert nincs nekünk tu-
sfakodásunk csak a' vér és a' test ellen, nincsen ha-
czolásunk csak emberi erő ellen; hanem a' biro-
dalnok ellen, hatalmosfak ellen, e' világnak Urai
ellen, ez életnek sötétségének vezéri ellen, a' lelki go-
nosfságok ellen, mellyek a' magosfságban vannak, az
az, fejünk felett az éltető égben, azzal az hata-
lommal mellyet Isten nekik engedett, meg-
békélhetetlenül ellenünk tufakodnak.

De hogy még-is annnyival inkább megtud-
hatsátok, miképpen légyen a lelki vitéz ember-
nek állaportya; nosza kiki, a' mint lehet, fog-
jon hozzá, és jöjjön-ki velem-edgyütt e' világ-
nak harczoló mezejére, az hol ezt meg-láthat-
tyuk világossan a' fzent írásnak *perspicillumán*,
messze-látó csőjén. Nézzetek azért utánaam-
mindnyájan: Imé látok egy középszerű Embert,
ki tetejétől fogván talpig fegyverben áll, kinek
feje felett kétféle írást látok; Edgyik ez: *Ha a'*
Róm. 8. 13 *lélek által a' testnek cselekedetét meg-öldöklitek, él-*
tek. Másik ez: *A' mi istentől születettet, meg-*
1. Ján. 5. 4 *győzi e' világos.* Ennek fejében látok egy fegy-
sisakot, ilyen írással: *Vegyétek-fel az idvesség-*
Ephés. 6. *nek sisakját.* Mellyen látok egy balhéjas fegy-
8. 17. *ver-derekat, ímez írással: Fel-öltözzén az igaz-*
ságnak

LELKI HAR Cz.

*száznak mely-vasaban. Derekán látok edgy é- vers 14.
les bogláros övet, mellyen ilyen irás vagon :
A' ti derekaitokat bé-övedzven igaz mondással. X. 14.
Erről az övről látok alá-függeni edgy aranyas
hűvelyt, melyből edgy két-élű mezitelen pal-
lofst ki-vonva és jobb-kézben tarva látok, mel-
lyen ilyen irás vagon : Fel-vegyétek a' lelki X. 17.
fegyvert, melly az Istennek beszéde. Bal-karján
látok egy kerek paist, melynek közepin ilyen
igék vannak : Az hitnek paisát fel vegyétek, hogy
ama' gonosznak minden tüzes nyilait meg áltahásá- X. 16.
tok. Látok végezetre ennek lábain sarut is, il-
lyen igékkel : Lábaikat meg-saruzzátok az Ev-
angéliomnak kíséletivel. X. 15.*

De nézzünk tovább is: úgy tesz, mint hat rend-
béli személyeket fajdíthatok e' feyveres ember
körüli; edgyik, lába alatt fetreng; négye elől,
hátrul, és oldalul mellette vagyon, az hatodik
penig feje felett áll. A' ki lába alatt fetreng,
az, edgy tisztátalan ocsmány semély, melynek
neve Teft. Ennek homloka előtt ilyen írás va-
gyon: A' testnek cselekedeti nyilván vannak, mel-
lyek ezek: Házaság-törés, parázmaság, kevélység, Gal. 5. 19,
bátvány-imádás, bírvölés-bajolás, harag tartások, 20, 21.
versengés, irigységek, haragok, parvarkodások,
vißfavonások, pártütések, gyűlölségek, gyilkosá-
gok, rébségségek, tobzódások és ezekhez hasonlato-
sok; melyeket valakik cselekednek, Isten országának
örökösé nem lesznek. A' kik bal felől környüle
vannak, azok közzül edgyik, a mint látbarom,
edgy íbonyú rettenetes ábrázárú fene-beftia,
D mely.

mellyhez hasonlatost soha nem láttam : mert-
ennek hét fejei, és ezeken tíz hegyes szarvak
láttatnak ; holna alatt nagy féles repülő szár-
nyai vannak ; utolsó lábai olyanok mint az
orozlánnak, az elsőek pedig mint az emberi ke-
zek. Ennek feneinek és farvainsak hegyeiből
halálos mérgek fakadoznak ; szájából égő tűz
láng lobog ; kezeiben pedig meg-vontt kézij,
és abban egyser-s-mind három tűzes nyilak el-
lövöven vannak , mellyekkel a' fegyveres vi-
téznek bintén a' bívét arányozza. Ennek a' fe-
ne-bestiának neve Sátán, kinek feje felett ilyen
Pét. 5. 8. irás vagyon : *Vigyázzatok! mert a' ti ellenségeitek
a' Sátán széllyel jár, mint az ordító oroszlán, ke-
resvén a' kít bé-nyeljen. A' másikt feneély, mint
azt-is láthatom, egy rettentő undok állat, mint-
ha edgy valami régen meg-bólt és el-fenyvett
embernek mezitelen csontyai volnának, min-
den hús és ábrázat nélkül, inakkal ósvektoröz-
ve : kinek kezében edgy igen nagy horgas kafa
vagyon, mellyel ez-is a' fegyveres vitéz ellen-
igyekezik ; ennek az ő neve Halál, ilyen titu-
luffal : El-végeztetett dolog az emberek között,
Sid 9. 27. hogy egyser meghaljanak, és az után itélet legyen.
A' kik jobb felől mellette állanak, azok közzül
edgyik, egy fenyves. és idegen orfágokból költ
külömb-külömb-fele selyem, s' vont-arany, és
vont-ézüst matériákból építetett drága rubá-
ban öltöztetett kényes Abonyi-állat ; kinek
fel-fodorított haja, fején edgy arany korona-
vagyon, abban egy fel-emelt gyémánt kerest*

arany.

aranyban foglalva ; homlokán arany-függök ;
füleiben drága nasfák ; nyakában drága kövek-
kel rakott arany-lánczok ; mellén ékes kö-
föntyök ; ujjaiban hallhatatlan mesterfeggel ké-
fítettett gyűrűk ; előtte ékfömbul varrott fá-
tyol kötök ; lábaiban csikorgó boros csizmák :
ennek bal-kezében edgy arany-alma ; jobb-ke-
zében pedig egy drága kövekkel rakott arany-
csépe, ki színig töltve vagyon világi minden-
gyönyörűségnek részegítő borával : ábrázattya
annak hizeledök ; fenei hunyorgatók ; ajakai
csalárdul mosolygók. Edgy szóval : azt itélhe-
tem, hogy ez légyen ama' Pandora, a' minden-
istenektől egy-egy ajándékkal ékeftetett Vul-
cánus mester-remekje : ki ez-is, a' lelki Prome-
theus ellen, a' vitéz fegyveres ellen, minden se-
pélkedéssel harczol. Ennek neve Világ, kinek
fejénél ilyen irást látok : *E' világnak barátsága,* Jac. 4. 4.
*ellensége az Istennek ; és a' ki baráttya akar lenni
e' világnak, ellensége leszen az Istennek. Lábánál
ezt látom : Tágas az út melly viszen a' veszedelem.* Mát. 7. 13.
*re, és sokan vannak kik azon járnak. Elötte azt
olvasom : Mit használ valakinek ha mind e' vilá-* Márk. 8.
got meg-nyerné-is, ha az ő maga lelkét el-veszti. v. 36.
A' jobb-kéz felől való második, és rend szerint
ötödik feneély, edgy természet ellen formálta-
tott csudás Tündér : kinek ábrázattya és kezei
ugy természetek, hogy emberi kezek volnának ;
de övének alól, rettenetes természetek tarka kígyó
formát mutat : Ennek fejében, sok-nemű kí-
gyóból ösve-tekergetett kosoru ; kezében pe-
nig

Rfa. 66. nig edgy kurra álpis-kigyó vagyon, kinek há-
 v. 24. tán ilyen irást látok: *Az ő lelke-isméreteknék sér-
 ge soha meg-nem hal.* Ennek az ő tulajdon neve
 Bűn, ki ő-is a' lelki vitéz embert farkallya.
 Az hatodik személynek, ki a' feyveres vitéznek
 feje felett áll, Angyali dicsőséges és felséges
 ründöklő ábrázattát látom, kinek neve Ur Jé-
 sus Christus: Ennek kezében edgy meg-mocs-
 kolhatatlan és el-romolhatatlan drága arany-
 korona vagyon; és fel-fóval nagy vigan az-
 kiáltya, a' meg-nevezett és le-ábrázolt ellenfé-
 gekkel tusakodó lelki vitéznek: *Vincenti dabo:*

Jelen. 2.7 *A' ki győzedelmes léssen, úgy mond, annak adom
 én ezt a' drága szép koronát. Oh sok felelem-
 mel, oh sok tusakodással, oh sok fáradsággal
 telyes, de végezetre oh meg-becsülhetetlen
 drága jutalommal koronázandó lelki vitézség!
 De még ezt-is kiáltya: *Qui vicerit, non lede-
 tur à morte secunda: A' ki győzedelmes léssen,
 semmiképpen meg-nem sérteszik a' második halál-
 tól. Ez ám, ez a' bódog élet, ez a' bódog élet
 után való meghalás, ez a' bódog meg-halásnak
 jutalma! De ideje immár, hogy a' másik Kér-
 déltre-is edgy főval által-lépjünk.**

A' MASODIK ROL.

Kettőt törtünk vala fel, edgyiket ezt: Ki-
 csoda a' ki bódogul hal-meg? Ezt meg-
 magyaráztuk; hogy csak az, a' ki győzedelmes
 léssen. Mátodikat ezt, melly immár követke-
 zik: Micsoda követi a' bódog halált? Ihon-
 meg-mondgya Idvezitőnk: *Semmiképpen nem
 sérte.*

*sértesik-meg, ugymond, a' második haláltól. Az
 halálnak fok-fele nemeit fámlállyá az Irás; de
 mind azokat meg-empliteni nem itelem igen-
 szűkségesnek: elég ha kettőt vagy hármat fel-
 jegyzek, mellyek leg-közelebb az én czéломra
 tartoznak. Először azért, az halál semmi nem
 egyéb, hanem a' léleknek Istentől való el-faka-
 dása, melly a' bűn által vagyon. Mert azt mon-
 gyá Elaiás Próféta, hogy: *Az hamiságok térsnek* Rfa. 59. 2.
*szakadást Isten és az emberek között. Erről az ha-
 lálról áll Idvezitő Urunk nagy esküvéssel, mi-
 kor azt mondgya a' Szent Jánosnál: Bizony bizony
 mondom néktek, hogy, el jó az idő, és mostan va-
 gyon, mikor az halottak hallják az Isten Fiának sa-
 vát; és a' kik hallándgyák, élnek. Az hol az ha-
 lottakon nem azokat érti, kik immár a' kopor-
 sóban bűshődnek; hanem azokat, kik a' go-
 nosf világban láttatnak élni, de lelkekben meg-
 holtak, mert a' bűnnel magokat Istentől elta-
 kasztották; és mind addigis meg-nem elevened-
 nek, míg az Urnak élelő igéje által a' bűnből
 fel-nem támadnak. Ezt a' lelki halált értette,
 akkor-is Urunk, mikor amaz haza kéredző ta-
 nitványnak azt mondá: *Mortui sepeliant suos* Mát. 8. 22.
*mortuos: Az halottak temessék-el az ő halottyo-
 kat; az-az, a' kik meg-holtak a' bűnben, temes-
 sék-el azokat a' kik meg-holtak a' bűnért. Má-
 sodszor: az halál semmi nem egyéb, hanem
 a' léleknek a' testtől való el-válása, melly az el-
 ső haláltul, mint fűlő annyátul, fármazik. Er-
 ről emlékezik az Apostol, midőn azt mondgya:***

LELKI HAR CZ.

Sid. 9. *Statutum est:* Meg másolhatatlan dolog, hogy minden ember meg-haljon. Harmadszor, az halál semmi nem egyéb, hanem az hitetlen és poenitencia tartás nélkül meg-haló istentelen embereknek örökké-való halálok és kárhozzatnyok, melyet a' testi halál után lelkekben mingyárt meg-éreznek; a' fel-támadás után pedig mindtestekben, lelkekben, vég nélkül való örök gyötrellemmel kófolnak. Ezt az halált nevezi a' bent írás második halálnak, össze-vetvén a' meg-említett két első halállal. Ezzel a' második halállal mind azok meghalnak, kik ez életben a' lelki halálból, az-az, a' bűnből fel-nem támadnak; de a' kik fel-támadnak, és Szent Lélektől újonnan-születtetnek, noha a' testi halált el-nem kerülhetik, de ugyan nem árthat nekik ez a' lelki második halál, ki ez élet után következik az hitetlenekre. Ezt azért a' második lelki örökké-való halált, úgy hozzá-bé Idvezítő Urunk az igikben, mint edgy kegyetlen fegyveres ellenséget, és azt mondgya, hogy: *A' ki győzedelmes leszén, ettől meg-nem sértezik:* az-az, nem hogy halálosképpen árthatna az a' halál a' győzedelmes lelki vitéznek; de még ingyen meg-sem illetheti őket: melly tanításával a' mi kegyes Hadnagyunk az Ur Christus, mint egy drága jutalommal indít és ébreft beűnket a' lelki ellenséggel való bátorságos tufakodásra.

Az honnét víszont igen világosan ki-jó imz vigasztalással tellyes, hasznos és idvességes bép

II. TA-

LELKI HAR CZ.

II. TANUSAG:

Valaki ez életben lelki ellenségén győzedelmet véssén, annak bizonynyal és minden kételkedés nélkül örök élete leszen.

Mert ihon az örökké-valóságnak igazságos bája tanittya: *Nequaquam laetetur: A' győzedelmes ember ingyen még csak meg-sem sértehetik a' második haláltul.* Ha meg-nem sértehetik a' második haláltul, tehát meg-bóldogittatik a' másik élettől: Mert, *Sublató unō, ponitur alterum:* Az halál után, vagy el-kárhozzatnak ez életben, azok nem kárhozzatnak az halál után: azért, bizonynyal és minden kétség nélkül örök élettél koronáztatnak. Tudta és el-is hitte volt ezt amaz nagy Apostol, mikor illyen tellyes bizodalommal bóllott: *En, ugy mond, ama' z Tim. 4. nemes harczot meg harczoltam, futásomat el-vé- Jelen. 2. V. 12. gezttem, hitemet meg tartottam; végezetre leté- tettem énnékem az igazságnak koronája, melyet meg-ád énnékem az Ur ama' napon, amaz igaz Bír- ró; nem tsak énnékem pedig, hanem mindeneknek is, valakik várják az ő dicsőséges el-jövetelit.* Ezt mutattyák a' mi édes Mesterünknek amaz drága és kívánatos bép igéreti: *A' győzedelmesnek enni adok amaz el-rejtett Mannában: és adok annak fejér követeskét, és a' követcskén új írott nevet, melyet senki nem tud, hanem csak a' ki azt el-vészé; hol a' mannán, a' fejér követcskén, és az új néven, csudálatos ábrázolással ki-fejezi a'*

mennyei méltóságos jutalom elvételének mód-
 Jelen. 2. gyát. Hmért: *Légy bű mind halálig, és tenéked*
 v. 10. *adom az életnek koronáját.* Ki volna azért köz-
 zületek szerelmeseim, vallyon s' ki volna, à ki
 vére hullásáig és élete fogyráig illy drága jutra-
 lomért meg-nem hartzolna? Ki volna à ki min-
 den e' világi mulandó jókat, e' mennyei meg-
 bocsúlhetetlen drága jutalomnak nagy voltá-
 ért, csak merő kárnak, csak merő ganéjnak
 nem alitana? A' kik világi pálya futásnak cél-
 Cór. 9. 25 lyában futnak, edgy veszendő koronáért, edgy
 kis férges jutalomért, nints olly fanyarúság, kit
 örömmel el-nem szenvednek. S' hát mi, mit
 nem cselekednénk à romolhatatlan és megfon-
 nyadhatatlan koronáért az örök életért, Dávid
 1. Sám. 18. csak-hogy à Saul Királynak Veje lehetne, halál-
 v. 27. ra sem szánta magát adni, és egyber-s mind két
 száz erős Filisteusoknak szabljákat nem félté.
 S' hát mi mit ne cselekednénk azért, hogy, nem
 Saulnak vejei, hanem a' nagy Istennek örökösi, és
 Róm. 8. a' Christusnak örökös társai lehessünk, hogy övéle
 v. 17. edgyütt meg-dicsőüljünk. Noha azért szerelme-
 sim, hogy-ha à keresztyéni intéfsnek valami be-
 Phil. 2. 1. lyé; ha a' szereteteknek valami gyönyörűsége; ha
 à Szent Léleknek valami társasága vagyon ben-
 netek; ha a' mennyei jutalomnak valami ki-
 vánása vagyon szivetekben: nosza mondom,
 szálljunk ki az ördög ellen à lelki fegyverekkel,
 noha erőtelonitsuk à testet magunk megtartóz-
 tatásával, nosza verjük vízfzra e' világnak sem-
 fény vesztő csalárd hizelkedéfit magunk ellen-
 be.

ben-verésével; nem kételkedvén semmit ben-
 ne, hogy győzedelmek nem lehetnének; ki-
 váltképpen holott hallyuk, a' szent írásnak fik
 mezején, à mi erős Hadnagyunknak az Ur Jé-
 sus Christusnak hadi *celéus* mait, biztató nógató-
 Mát. 28. fit. Ki néhol azt kiáltja: *Ego vobiscum sum:*
 v. 20. En-is tiveletek vagyok. Néhol azt mondgya:
Allyatok ellene az ördögnek, és el-fut tiölletek.
 Erre közelgeffetek, ehhez az Istenhez; és az I-
 ten-is közelit ti hozzátok. *Confidite! ego vici.* Jac. 4.
 v. 7. 8. Noha édes hiveim, ne félljete; bizzatok, mert
 meg-győztem én ezeket. Biztassuk továbbá
 magunkat azzal-is; Először: Mert minékünk
 az hadakozásban igen igaz igyünk vagyon.
 A' melly ellenfeg csak a' meumert s' tuumert, a'
 másának törvéntelen kívánásáért harczol, igaz
 igye nem lévén, ha fintén fok-is, de ugyan tart,
 és lelki-isméretitül furdaltatik; de a' ki csak a'
 maga sajáttját oltalmazza, bátortágos az: Mert
 Sól. 18. *Isten az igazaknak ügyét forgattya, és azoknak ke-*
 v. 35. *zeit igazgattya az harczon. Azoknak adgya à meg-*
 36. *sabadításnak paisát, és az ő jobb-karjával azokat*
tartya-meg. Másodszor: Mert a' mi hadakozá-
 sunk nem bűrünkben, hanem az Isten dicsősé-
 gében jár. A' Sátán mind halálig azon vagyon,
 hogy az Istennek tisztességében practikállyon:
 Vagy hazugsággal vádolja Istenünket, mint Eva
 Anyánk előtt à Paradicsomban: Vagy tollunk
 való el-távozáffal és gondviseletlenséggel, mint
 Christus Urunk előtt à Pusztában. Nem volnánk
 tehát igaz szolgálai Istenünknek, ha az ő dicsőf-
 sege

fége mellett ki-nem kelnének. Az-is bizony es-
da dolog volna, ha Isten az ő dicsősége mel-
lett való igitunkben meg-nem segillene. Vé-
gezetre, biztassuk ezzel-is magunkat, hogy :
Eph. 6. uoha a' mi ellenségeink felette-igen erősek ;
V. 12. mindazáltal ezerszer erősebb a' mi Hadaagyunk,
Lucii. 22. ki mivelünk vagyunk ; ki azokat nem csak meg-
győzte, hanem minden fegyvereket, melyek-
ben bizakodnak vala, el-vőtte. *Meg-fosztván a bi-
Coloff. 2. rodalmakat és az hatalmásiágokat, azokat nyilván
15. 16. mutatotta, diadalmat vévén rajtok a' keresztsé-
al. El rontotta az ő halálának általa azt, a' kinnél
Sid. 2. az halálnak birodalma vala, az ördögöt ; meg-
szabadítván mind azokat, kik az halálnak félelme
miatt teljes életekben rabok valának. Ha mikor
penig történnék, hogy hátra kezdenének mara-
dozni a' Christusnak teregéből, és meg-restül-
nének a' lelki tufakodásban : Ithon vannak az öf-
tónők, melyekkel magunkat nógassuk. Első
légyen ez : Mert soha külfömben meg-nem ko-
ronáztatunk ; Mivel, *hogya szintén tufakodik-
2 Tim. 2. valaki, de meg-nem koronáztatik, hanemha iga-
V. 5. zán tufakodik : a' bent Pál tanítása szerint, hijá-
ban való lenne fok nyomoruság benyvedésünk.*
Sid. 12. 29. Második öftónunk e' légyen, hogy : Soha csak
edgy-is a' meg-hólt régi Szentek között-is,
a' lelki tufakodás nélkül, örök jutalmat nem
vehetett. Harmadik ez, hogy : ha megrestül-
lünk, a' mi Istenünk meg-emészto tűz után-
nunk, és felette-igen gyűlöli a' meghidegedett
sereterű embereket, Negyedik ez, hogy : A'
mi tu-*

mi tufakodásunk ha ugyan fok esztendőig
tartana-is ; de csak edgy szempillantásig-való
ahoz a' jutalomhoz képest, kit minékünk meg
fog adni a' mi Hadaagyunk az Ur Jésus Chris-
tus. Mert azt mondom bizonynyal, edgyütt a'
szent Pállal : *Hogy a' melyeket mostan benvedünk,
semmiképpen nem hasonlítandók ahhoz a' dicsőség-
hez, melly minékünk meg-jelentetik. Annak-
okáért mi-is a' régi példákat, és mind a' meg-
hallott indító erősegeket, igen serió, igen-
sorgalmatosan meg-gondolván ; minden ter-
heket, és környölöttünk való bűnöket, kik a'
lelki virézkedésben ártalmunkra lehetnének,
mentül-hamarébb magunkrul le-vetvén, a' mi
előnkben adatott ezélt fassuk-ki : nézvén az
Hitnek Urára és el-végezőjére a' Jésus Christu-
ra, ki az-ő előtte való öröm helyében, szeny-
vedett keresztet, a' gyalázatot semminek tart-
ván ; és így az Isten székinék jobbjára ültet-
tetett. Gondoljuk-meg azért, nosza gon-
doljuk-meg, kitsoda lött-légyen ez, a' ki il-
lyen ellene való szidalmazásokat szenyvedett
a' bűnösöktől, hogy elménkben el-fogyatkoz-
ván meg-ne fáradgyunk : mert még szintén a'
vérig nem tufakodtunk, a' bűn ellen harczol-
ván. Jövel, oh jövel mi lelkünknek edgyet-
len edgy vezére Ur Jésus Christus ! és soha ne
engedgyed, hogy a' mi ellenségeink valamikor
mi rajtunk hatalmat vehessenek. Amen !*

Róm. 8.
V. 18.

Sid. 12.
V. 1. 2.

V. 3. 4.

LELKI HARCZ.

DE hogy immár beszédünket rövidítsük, és a' mit ekkéig mondottunk, ez előttünk fekete gyászos koporsóban fekvő Néhai Nemes és Nemz: *Tarjáni Margit* Asszonyra, Nemes és Nemz: *Debreczeni Thamas* Uram életébéli párjára szabjuk. Vallyon találhatók-e a' megfejtett Tanúságbul olly czikkelyeket, mellyeket a' mi Christusban bóldogult *Néhai, Nemes, Nemzetes Asszonyunknak*, elébbi életére alkalmaztathatunk? Találunk, és bizony-is találunk. Mert a' lelki vitézség nem úgy jár mint a' testi, hogy csak az erős férfiúi rendet nézné; hanem gyakorta nagyobb dicsirettel virágzik a' gyengébb és erőtlenebb edényekben. Vóltanak ennek-is ellenségei, ha kinek vóltak: tufakodott ez ellen-is a' Sátán, tufakodott a' Test és e' Világ, ha ki ellen tufakodott; De ragyogott az ő fejében az idvességnek aczél sífakja, a' bóldog Reménység, mellyel ellenségeknek csapásitul fejt őrzötte. Tündöklött, mellyén az igazságnak mely-vasa, mellyel sívét az őrdögnek tűzes nyilaitul oltalmazta. Villogott jobbkezében az Isten igéjének két-élű fegyvere, mellyel ellenségit rávul űzte. Fénlett bal-karján az igaz hitnek könyű pisa, mellyel az őrdögnek ártalmas lövöldözését felsebte. Ekeskedett derekán az igaz mondásnak bogláros pártá-öve, kivel az háfontalan befédektül magát oltalmazta. Ragyogtak, tündöklöttek lábaiban a' békeféliges Evangyéliomnak sarui, mellyekkel kész vólt az Urnak útján jár.

LELKI HARCZ.

in járn. Azért, ha Salamon nem tartotta ille-
leannek, a' jó Asszonyi állatnak dicsiretit, örök
emlekezetben hadni, és azt mondani: *A' melly*
Asszonyi állat féli az Urat, ez dicsiretet szerz ö-
magának: adgyatokennek az ő keze munkájának
gyümölcsébül, és dicsírték öret a' kapukban az ő
cselekedeti. Ditsírje ezt a' bóldogul idvezült
Asszonyi állatot-is az Urnak igaz felelme, ki-
ben szíve szeriat tellyes életében gyönyörkö-
dött: Ditsírje ama' tókélletes maga megtar-
tóztató mértékletes élet: Ditsírje szerelmes fér-
jéhez koporsójáig való fegyhetetlen hűség:
Ditsírje kedves édes Fiaira s' Leányira való fá-
radhatatlan serény gondviselése: Ditsírje ama'
ritka példájú igaz Alázatosság, Szelidség: Di-
tsírje az igaz mondásnak és igaz mondókának
tókélletes szereteti: Dicsírje az Abigailnak
éhesége: Ditsírje a' Susánnának tisztasága:

Ditsírték öret a' minden jószágos
dolgoknak dicsireti,
Amen.

Péld. 31.
8. 30. 31.

A kegyes Léleknek buzgóságos Könyörgése, a Tiszt, Világ,
s' Örökös kísérteti ellen; (melly mostan rétetett idő.)

Ö Rökké-való nagy tanácsú, és végére mehetetlen bölcseségű, s nagy erejű Isten Isten, seregeknék Ura! és e siralomnak völgyében, sok kifizetetek alatt nyomorgó, szegény hivednek kegyelmes és könyörüld Attya! Telátod, mint mindent tudó Isten, mennyi el lenem törekedő és utánnam lefelkedő ellenségekkel légyen nékem ügyem, míg ez ezer képű csalárdsgokkal tellyes világban, és e' bűnökkel megtölt testemnek romlandó sátorában lakozom: Ugyan-is, éjjel s' nap-pal velem járó ellenségem az én bűnös testem, melyben semmi jó nincs; mivelhogy egészben bűnben fogantattam, és bűnnek magyából teremtettem. Annak felette az én vérem, és az én testem úgy megvesztegettetett, hogy az én értelmemnek segítségéből, azt a' mi a' léleké, sem esembe nem vehetem, sem meg-nem érthetem: mert a' test a' lélek ellen, a' lélek pedig a' test ellen kíván, és ezek egymással ellenkezvén harczolnak. Ezokaért a' gonosz kívánságnak még testemben maradt ereje, igyekezik én bennem uralkodni, a bűnnek szolgálú el-adni; és az én megvesztett természetemnek hajlandósága, mint egy meredeken, az esetbe tasítani. E' világ-is veszendő dicsőségével izgattyá bűneimnek sullyos terhe alatt el-bágyadt szegény lelkemet, és a' minden hűségös gyönyörűségeknek részegítő borá-
val igyekezik engemet meg-rántorítani, s' baráttává tenni, és te tülled én Istenemtől el-bakasztani, s-a' pok-
kolra féles útát nyitni: Mert semmi egyéb nincs e' világban, hanem a' testnek és semnek kívánsága, s' élet-
nek ke-

nek kevélysége. Ezek felett oh Uram! az egész világ bűnben helyheztesztett, botráncokzásokkal és bűnökkel meg-
rakódott: mellyek, mint a' meg-háborodott tengernek
habjai, fivemet gyótró veszedelmekbe merítik nyomor-
ult fejemet. De mind ezek felett, az én meg-esküött
és meg-békélhetetlen lelki ellenségem a' pokolbéli ör-
dőg, *ama' régi kígyó, mint az ordító oroslán, engem sűn-
telen környül-jár, hogy eh' torkába bé-nyeljen*, vétékbe,
gyalázatba, és keserűségbe ejtsen: mert imé igyekezik
engem meg-fogni hol gazdagsággal, szegénységgel,
hol gyönyörűségekkal, hol gondokkal, hol e' világ
tíftetségének és egy sem-pillantásig való ditsóságának
kivánásával, és végezetre fok külömb külömb-fele go-
nofságokkal és vétkekkel, nekem fávával és cseleke-
detivel éjjel és nappal tört vét. Mit cselekedgyem,
azért, s' hova fogjak, oh én Uram és én Istenem! ennyi
lelkem gyótró ellenfeleim között? nem tudok mit-
tenni! mert ha magamat el-nézem, nem találok ma-
gamban annyi erőt, hogy ezeknek ellenek álhassák.
Légy segítségem azért énnékem oh én Uram, én kőfá-
lam, én páisom, én óltalmom, én szabadittásomnak és
idvétségemnek erős Istenem, nagy Isten! erősíts Szent
Lelked által, hogy az, én bennem uralkodgyék, győ-
zedelemmel hatalmaskodgyék, éhis annak mindenkor
alája légyek vettetve: és annak erejével, a' testnek cse-
lekedeteit minden vétkekkel és gonosz kivánságokkal,
meg-öldököllyem; hogy ennek utánna az én tulajdon
kivánságimnak akarattya ferint, és az én elmémnek
hijában-valósága szerint ne járjak. Es ha valamikor,
ítéletednek bölcsesége szerint, a' testtől és a' vértől el-
foglaltatásom történik; engedgyed akkor, oh Uram!
a' te kegyelmed által való megtérésemet és felkelésemet.

Ezen-

Ezen-is alázatosan kérlek tégedet szerelmes Istenem !
hogy minden e' földi dolgoktól fordítsd engemet , és
vonnj magadhoz , hogy e' világgal vissza ne éllyek , és
valami abban vagyon azt ne szeressem ; mivel e' világ,
s' eanek kívánsága el-múlik. Engedgyed oh Uram !
hogy a' világhoz magamat ne sabjam ; hanem változ-
zam-el az én elmémnek ujúlása által , hogy javalhassam
és cselekedhessem a' te jó és tökéletes akaratodat ;
hogy a' világ énnékem meg-felzittetvén , és én-is e' vi-
lágnak ellene-mondván , el-távoztassam minden ő ki-
vándságit , és meg-útálljam minden fertelmességit .
Nyisd-meg végezetre oh én Istenem az én szemeimet !
hadd ugyan valójában ísmérhessem-meg , melly rava'sz
és hatalmas ellenségem énnékem az ördög , és őtet tud-
gyam el-kerülni tellyes igyekezetemmel. Szabadíts-
meg e' lelki halállal ijesztő kegyetlen ellenségemtől , ki
láttatik farkam tartani , hogy útaidon ne járnék : elrej-
tette a' földben az ő köteleit , és az ő töreit az én ősvé-
nyemre ; de te Uram fogjad idvelségednek szarvához
ragaszkodó kezeimet , hadd kerülhessem-el lelkem s'ele-
tem után verett hálóit. *Öltöztess-fel* azért engemet a'
te igaságodnak *fegyverében* , hogy meg-álhassak az ördög-
nek minden incselkedési ellen : övezd-bé derekamot igaz mon-
dással : *öltöztess-fel* az igazságnak *mely-vasában* : *sarnzd-*
meg lábaimat a' békeségnek Evangéliomával : *erősítsd-*
meg szívemet az hitnek páisával : az *íveség felől való remén-*
ség sisakját tedd fejemre : és a' lelki fegyvert nyújtsd nekem ;
hogy a' te segedeimedből , lelki ellensegeim ellen , cselekedhes-
sem erős dolgokat . Hogy pedig ebbeli kegyelmedet megnyer-
hessem , törd-el minden én bűnemet a' te irgalmaságnak
soksága szerint , mosd-el álnokságomat a' Christusaak vérével ,
és az én vétkeimből tisztíts-meg a' te jó kedvedért ; Hogy így lel-
ki harczomat meg-harczolván , és pálya-futásomnak végér böl-
dogul el-érvén , nyerhessem-el az örök életnek koronáját , Amen !

